1854. EEN EN DERTIGSTE JAARGANG. **N°. 91.**

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op **Woensdag** en **Zaturdag.** De prijs is per *drie maanden* te Assen ƒ 1.60, buiten Assen franco per post ƒ 1,75.

WOENSDAG 15 NOVEMBER.

De prijs der Advertentien is van 1 tot 5 regels **75** cent en voor elken regel meer **10** cent, behalve 35 cent zegelregt.

Bij deze Courant wordt een BIJBLAD gratis uitgegeven

Wintervergadering der Staten van Drenthe van 1854.

Deze vergadering heeft slechts drie zittingen vereischt en weinige zijn de onderwerpen van belang, daarin behandeld.

Wij willen deze kortelijk nagaan.

Tol op het Zwolsche Diep.

Wij noemen dit onderwerp in de eerste plaats, zoowel omdat hetzelve van groot belang is voor de Drentsche schipperij, als omdat wij het daaromtrent genomen besluit van de Staten zeer opmerkelijk vinden en hetzelve ten zeerste toejuichen.

Sedert jaren reeds wordt de binnenschipperij van Drenthe en Overijssel in eene erge mate gedrukt door den tol op het Zwolsche diep, hoewel zij door de verbetering van dat vaarwater niets is gebaat, daar hetzelve in deszelfs vorigen toestand voor haar zeer voldoende ja voordeeliger was dan in den tegenwoordigen toestand. Betoogen op betoogen zijn daarover aan de Hooge Regering gedaan, adressen op adressen ingediend, commissien zijn naar den Haag geweest, maar alles te vergeefs. Het bestuur der Maatschappij tot verbetering van het Zwolsche diep heeft steeds de pogingen der schipperij weten te verijdelen, niettegenstaande onpartijdige deskundigen het goede regt der schipperij en het onbillijke van den tol hebben erkend.

In den laatsten tijd was echter een gedeelte der grieven weggenomen, doordien de schepen van 59 tonnen inhoud en daar beneden waren vrijgesteld van tol.

Men mogt verwachten, dat althans deze gunstige bepaling voor de schipperij ware behouden gebleven, daar er inderdaad geen reden scheen te bestaan, om dezelve aan haar weder te ontnemen.

Het wekte dan ook geene geringe verwondering en teleurstelling, toen onlangs bij een Kon. besluit het tarief van tolgelden op het Zwolsche Diep voor een onbepaalden tijd werd bestendigd niet alleen, maar de tolvrijdom werd teruggebragt tot schepen van 50 tonnen en minder, terwijl de grieven der schipperij omtrent het lichtgeld etc. bleven bestaan.

Bij dat Kon. besluit, wij zeggen het de Staten na, zijn de belangen en de regten der kleine schipperij zeer benadeeld; zij, die haar onderhoud zoo zuur moet verdienen, moet nu ten behoeve van eenige kapitalisten tol betalen van een water, dat vroeger geheel vrij was en waarvan de verbetering niet ten haren behoeve is ondernomen noch haar heeft gebaat.

De invloed van de Maatschappij moet wel groot zijn.

Bij de Staten adviseerde de voor deze zaak benoemde commissie, om de zaak voor het tegenwoordige te laten rusten, daar de Regering getoond heeft aan nadere vertoogen ten dezen, hoe gegrond ook, het oor niet te willen leenen.

De heer *Sluis* begreep het anders; hij wilde niet *berusten*, maar datgene *doen* wat de Staten in dezen alleen *konden* doen, nl. protesteren tegen den genomen maatregel, ten einde berusting niet voor toestemming, niet voor goedkeuring konde gehouden worden; vele leden vereenigden zich met den heer *Sluis*, en, nadat het woord *protest* door eene zachtere uitdrukking was vervangen, waardoor echter, in het wezen der zaak, het protest niets van deszelfs kracht verliest, heeft de vergadering conform het voorstel van den heer *Sluis* besloten.

De schipperij zal het den heer *Sluis* dank weten, dat hij aanleiding heeft gegeven tot het meer krachtig besluit, dat de Staten in dezen genomen hebben; zij zal het de Staten dank weten, dat zij op die wijze eene regtvaardige zaak voorstaan, dat zij, naar hun vermogen eene klasse van nijvere lieden beschermen, die onregtvaardig gedrukt worden, en dat zij getoond hebben, de belangen van ingezetenen, van welken stand ook, tegen iedere krenking te willen verdedigen.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

13 *Nov.*

Sebastopol was op 4 Nov. nog niet ingenomen.

Altijd hetzelfde begin! Ja lezers, dat is onze schuld niet en ook niet geheel en alleen die der geällieerden, maar het is te wijten aan de Russen, die Sebastopol zoo hardnekkig verdedigen en aan Mentschikoff, die de belegeraars gedurig verontrust.

Maar hoe staat het dan toch met het beleg?

Men weet er zeer weinig van. Op 4 j.l. zouden de belegeraars op 150 ellen afstands van de vestingwerken zijn genaderd en eene bres hebben geschoten, waardoor men storm kon loopen. Men maakte dan ook toebereidselen, zoowel in het leger der geällieerden als in de stad, tot den strijd oog om oog en tand om tand.

Alles ging naar wensch „zeide de Moniteur op Zondag j.l.- weinig gewonden maar veel moed."

Als nu alles waar is wat de Westersche pen schrijft, als de 150 ellen afstands met geijkte maat zijn gemeten en de gezondheid-bulletins naar waarheid zijn opgemaakt, als de gemoedsgesteldheid der belegeraars juist is geteekend, dan mag men spoedig een storm op Sebastopol verwachten, en als Mentschikoff vooraf of tegelijker tijd geene krachtdadige poging doet tot hulp of ontzet, dan is het hoogstwaarschijnlijk dat Sebastopol valt.

Maar wat weten wij eigenlijk van den toestand der veste — van het garnizoen — van het belegerings-corps?

Weinig meer dan niets.

Na de bataille, op 25 October in de nabijheid van Balaklava geleverd, weet men zeer weinig bepaalds van 't geen er is geschied. Dat Mentschikoff en Liprandi sedert dien tijd niets zouden hebben verrigt, is niet wel te gelooven. Maar, staat laatstgenoemde nog waar hij op 25 j.l. met den sabel in de vuist post vatte, of is hij op den volgenden dag werkelijk van daar verjaagd? Beide wordt verzekerd. Men zegt zelfs, dat hij zich daar zeer versterkte, zoo zelfs, dat de geällieerden, na voldoende krijgsmagt in de loopgraven voor Sebastopol te hebben gelaten, zich in beweging hadden gesteld om hem aan te tasten, en anderen, die onder de nieuws-vertellers altijd onder de voorposten behooren, voegen er bij; dat Liprandi is verslagen, latende 5000 krijgsgevangenen in handen der Engelschen en Franschen.

Mentschikoff echter spreekt geheel anders. Hij schrijft, 3 November; „de vijand zet zijne belegeringswerken voort — dat is dan toch waar! — maar zonder *merkbare resultaten*. De Engelschen vuren zwakker. De schade door het bombardement veroorzaakt is onaanzienlijk en wordt dadelijk hersteld."

In ons vorig Overzigt spraken wij van een oproer *binnen Sebastopol* en beloofden daarover later te zullen spreken. Wij doen dat met weinige woorden: 't was een oproer in het een of ander telegraaf- of dagblad-bureau.

Overigens loopen er nog altijd allerlei valsche en partijdige en bespottelijke vertelsels rond. Zoo zegt een der bladen thans, dat de geällieerden zeer juist schieten. Tot een voorbeeld. Als de Engelsche of Fransche kanonnier ziet, dat een Russisch ambtsbroeder gereed is, een kanon te lossen, vuurt hij haastiglijk af, stuurt zijn kogel precies in den mond van het Russisch kanon en zorgt daardoor, dat de vijandelijke kogel er niet uit kan.

Te Parijs is men, in weerwil van deze artillerie-wonderen, zeer gedrukt. De *Moniteur* heeft goed vertellen; men gelooft wel wat hij zegt, maar men gelooft nog veel meer dan hij zegt. De keerzijde van de medaille — denkt men — wordt niet aan het publiek vertoond. Daarbij komt dat, al valt Sebastopol — 't eene val is met eere. Het militaire overwigt van 't Westen, vooral bestaande in theoretische kennis en overmagt, heeft schipbreuk geleden. Het „wij zullen dit en dat doen!" heeft geen gezag meer. Het Westen krijgt voor Sebastopol eene les, en dit krenkt vooral den Franschen trots. Daarbij de doodsbrieven uit de Krim, die honderde familien in rouwgewaad doen gaan! En hoe weinig is er, dat de smart der overblijvenden lenigt!

„Zal Sebastopol wel vallen?" Wij doen die vraag niet, maar men hoort haar toch hier en ginds, en in plaats van hierover voorspellingen te doen, willen wij hier mededeelen, wat een Engelsch tijdschrift er over zegt:

„In het voorleden jaar was de vesting van de landzijde gemakkelijk door een coup de main genomen. Zelfs met de destijds voor de vlootvoogden beschikbare magt, met behulp van eenige Turksche bataillons. Maar sinds dien tijd heeft vorst Menschikoff veel verrigt en de verdedigingswerken, die men reeds voor eenige jaren had willen uitvoeren tot stand gebragt, die versterkingen bestaan in afgezonderde werken op hoogten achter de stad, en hoewel in haast daargesteld, zijn zij echter niet gemakkelijk in te nemen, daar de aard van het terrein het aanleggen van loopgraven zeer bemoeijelijkt. Maar niet te min is het een overdreven denkbeeld, dat Sebastopol ook aan de landzijde de sterkste vesting der wereld wezen zou.

Volgens bevoegde beoordeelaars moet iedere vesting vallen, wanneer het belegeringsleger de belegerden in getal overtreft, waarvan de verhouding van de omstandigheden afhangt; wanneer het leger sterk genoeg is om de pogingen tot ontzet te verhinderen, en wanneer geene bijzondere omstandigheden de vesting onneembaar maken.

Het hoofddoel van een geregelden aanval is om het vijandelijk geschut tot zwijgen te brengen, en Vauban heeft aangetoond, dat de belegeraar in dit opzigt zooveel vooruit heeft, dat hij in weerwil van het vuur der vesting, zijne loopgraven tot aan de voet van het glacis kan voortzetten, en bresbatterijen oprigten op een pistoolschot van den hoofdwal. Montalembert heeft daarom eene andere versterkingswijze aanbevolen, welke vooral in Duitschland gevolgd wordt. Zijn er echter verbeteringen in de verdediging der vesting aangebragt, zij worden ruimschoots opgewogen door de vorderingen zoowel der artillerie als der overige aanvallingsmiddelen.

Men heeft geschat, hoe lang men noodig heeft, om eene geregeld aangelegde vesting in te nemen, en kon aannemen, dat men daartoe behoeft: voor eene vesting aangelegd naar het stelsel van Vauban 19, van Montalembert 30, voor de Duitsche versterkingswijze 34, en voor het volmaakste stelsel (denkbeeldig) 36 dagen

Maar om een beleg wel te doen slagen, is het noodzakelijk, dat de aanval naar de kunst geschiede, en waar belegeringen zijn opgebroken, van buiten komende oorzaken buiten rekening gelaten, was zulks een gevolg, of van de onbekwaamheid der bevelhebbers of van gebrek aan belegeringsmaterieel.

Er zijn wel is waar enkele plaatsen die onneembaar kunnen geacht worden, doch dit zijn slechts enkele, en het is twijfelachtig of eene eenige der groote vestingen, die te land kan worden aangevallen, aan de vereenigde kennis der Fransche en Engelsche ingenieurs zal kunnen weerstand bieden.

Men zal misschien aanmerken, dat er gevallen bestaan, die het bovenstaande tegenspreken, zooals b.v. nog in dit jaar het mislukt beleg van Silistria door de Russen; doch de ontzettende verliezen, door de aanvallers geleden, waren daar het gevolg der verkeerde handelwijze van Vorst Paskewitsch, en het schijnt zeker, dat het beletsel, 't welk dat legerhoofd dwong, het beleg op te heffen, slechts een eenvoudig ongesloten aardewerk was, met 6 stukken geschut voorzien. Het wel onderhouden vuur der Turksche batterijen stelde gewoonlijk vier of vijf Russische kanonnen buiten gevecht, en stormkolonnes van verscheidene duizend man werden door een klein hoopje Turken tot den aftogt gedwongen. De dapperheid der verdedigers is misschien zonder voorbeeld in de geschiedenis, hoewel de schandelijke aftogt der Russen nog altijd onverklaarbaar blijft.

Het is echter ook waar dat de aanval, hoe eenvoudig op het papier, in de praktijk soms groote moeijelijkheden oplevert. Zoo hield onder anderen Landau een bombardement uit van 80 dagen, en het kleine Andaij, dat naauwelijks een bomvrij gebouw bezat, van 68 dagen. In 1759 wierp de Engelsche Admiraal Rodney in 52 uren in Havre 19000 bommen en 115 brandkogels, terwijl men in 1792 zonder eenig gevolg in Rijssel 6000 bommen en 3000 gloeijende kogels wierp. Bij de expeditie naar Koppenhagen (1807) werden er in 3 dagen 6412 bommen en 4966 kogels gebezigd en tegen Vlissingen 3000 bommen en 1300 kogels.

Daar bij Sebastopol de krijgsvoorraad ter zee kan worden aangevoerd, zullen de geällieerden daaraan geen gebrek hebben, terwijl de nieuwe wijze om bommen horizontaal te schieten, de verbeterde congrevische vuurpijlen en het pas uitgevonden Lancaster-kanon, de belegeraars het meeste voordeel verschaffen.

De aanval kan op meer dan eene wijze geschieden, hetzij door een geregeld beleg van de zuidzijde, hetzij door een bombardement, na de bezetting der hoogten, die de havens aan den zuidelijken kant bestrijken. Mogten die aanvallen mislukken, dan zou men nog kunnen trachten de stad in te sluiten en door honger tot de overgave te dwingen.

Zoo men enkele der grootste veldslagen van de geschiedenis uitzondert, is er nooit een wapenfeit geweest waarbij zoo groote belangen op het spel stonden, als bij het tegenwoordig beleg. De millioenen guldens die de magazijnen, dokken, havens en de vloot die deze bevatten, aan Rusland gekost hebben, nog buiten rekening gelaten, is Sebastopol het punt, waarvan de Russische invloed in het Oosten en Westen uitgaat, en eene vesting die in zijne havens een toevlugtsoord aan 18 linieschepen verschaft, moet men in dit opzigt niet gering achten.

De Russische invloed zal alleen in die streken verminderen, zoo Sebastopol ophoudt eene vesting te zijn. Een groote zeeslag, een bombardement aan de zeezijde, waardoor misschien dezelfde uitkomst zou zijn te verkrijgen, zou den zedelijken invloed niet bezitten, die eene verovering aan de landzijde op een vijand, die twee millioen soldaten zegt in het veld te kunnen brengen, zal uitoefenen. Mogt echter Sebastopol veroverd worden, zoo zullen alle bezwaren voor de expeditie nog niet overwonnen zijn, want men is er daarom nog niet in geslaagd, om de Krim geheel te bezetten en zoodanig te versterken, dat men die op den duur tegen de Russen zou kunnen verdedigen."

14 *Nov.*

Heden hebben wij twee *officiële* tijdingen uit de Krim mede te deelen, eene van de Russische en eene van de Fransche zijde, beide betrekkelijk hetzelfde feit; ze zijn deze:

St. Petersburg, 10 Nov Prins Menzikoff meldt den keizer, dat op 5 November door de Russen twee sterke aanvallen zijn gedaan tegen den regtervleugel des vijands en de linkerflank der belegeringswerken. De aanval op den regtervleugel had tot gevolg het nemen van eene vijandelijke batterij waarvan de kanonnen vernageld werden. Aan beide zijden waren de verliezen belangrijk. De uitval tegen de linkerflank had tot gevolg het vernagelen van 15 stukken geschut. Onmiddelijk daarop zette eene Fransche divisie de op de vesting terugtrekkende Russen achterna en beproefde storm te loopen, maar zij werd met groot verlies teruggeslagen.

Parijs, 13 Nov. De minister van oorlog heeft heden de volgende dépêche ontvangen van generaal Canrobert van 6 November. „Het Russische leger in de Krim wordt steeds sterker door den toevoer van versche troepen van de Donauoevers, en bezield door de tegenwoordigheid der grootvorsten Michaël en Nikolaas strijden de Russen met ongemeene dapperheid en is hun moed niet weinig vermeerderd. Den 5 Nov. viel hetzelve, onder bevel van de groothertogen Michael en Nikolaas, op gisteren de regterflank aan van de Engelsche belegeringslinie voor Sebastopol. Het Engelsche leger, ondersteund door een gedeelte der divisie Bosquet, stond het gevecht met eene opmerkingswaardige degelijkheid door. De veel sterkere vijand werd met een enorm verlies teruggeslagen. Men schat zijne dooden en gekwetsten op 9000 man. Deze hardnekkige strijd duurde den geheelen dag van den 5den door. — Deze aanval op de Engelsche regterlinie ging wederom gepaard met een daarmede gecombineerden uitval uit de vesting. Die uitval had met hevigheid plaats op de linkerflank van de Fransche belegeringslinie. De divisie Forez bood evenwel een hardnekkigen wederstand en wierp den vijand ten slotte met een verlies van 1000 man in de vesting terug. Het is een voor de geällieerden schitterende dag, die wel is waar door hen niet zonder verlies gekocht is, doch die onze wapens eer aandoet. — Het beleg wordt regelmatig voortgezet."

Door deze beide tijdingen met elkander in verband te brengen, kan men als vrij stellig aannemen, dat het Russische leger in de Krim, na eene aanzienlijke versterking ontvangen te hebben, en bezield door de tegenwoordigheid van twee Russische Groot-Vorsten, den 5 dezer een aanval op het leger der geällieerden gedaan heeft, terwijl de bezetting van Sebastopol gelijktijdig een uitval deed, dat van weerszijden hevig is gestreden, en dat het voordeel aan de zijde der geällieerden was; den Russen toch was het natuurlijk te doen, om de voortzetting van het beleg te verhinderen en welligt een stormloopen te voorkomen; dit doel is niet bereikt, want het eenigste voordeel, waarvan Mentschikoff spreekt, is het vernagelen van eenige kanonnen; zoo hij meerder voordeel behaald had, hij noch de Czaar zouden er een geheim van gemaakt hebben. De geällieerden hebben den aanval en den uitval niet alleen teruggeslagen, maar hebben volgens Canrobert, den vijand in de vesting teruggeworpen, en, volgens Mentschikoff, zelfs beproefd storm te loopen, hetgeen echter niet gelukt is.

De Fransche generaal heft een soort van victorie-gekraai aan, dat in het Russisch berigt geheel gemist wordt, en ook daaruit zou men besluiten, dat het voordeel aan de zijde

der geälliëerden was: men moet echter hierbij niet uit het oog verliezen, dat Mentschikoffs taal gewoonlijk zeer laconiek is en hij zich niet veel met het uiten zijner gewaarwordingen en meeningen ophoudt, maar zich bloot bepaalt tot het mededeelen van feiten.

Volgens Canrobert zou het gezamenlijk verlies der Russen op dien dag omstreeks 10.000 man bedragen, inderdaad een leger op zich zelf. Men bedenke evenwel, dat de Fransche bevelhebber dit meldt, en ook in dezen oorlog het verschijnsel zich voordoet, dat in alle oorlogen is opgemerkt, dat des vijands verliezen met een vergrootglas en de eigen verliezen met een sterk verkleinglas bekeken worden.

Eene uitdrukking in Canroberts dépêche trof ons, nl. dat des vijands magt sterker was dan die der geälliëerden; het aantal Russen in de Krim schijnt dus in den laatsten tijd zoo aangegroeid te zijn, dat zij de meerderheid uitmaken. Inderdaad niet bemoedigend voor de geällieerden, vooral wanneer zij bedenken, dat de aanvoer van het Russische leger steeds voortgaat en voortgaan kan, hoe ook de stormen loeijen, terwijl de vermeerdering hunner strijdkrachten niet kan plaats hebben, zoodra de in den winter vooral luimige Zwarte Zee zich daartegen verklaart.

Maar het is in den krijg niet als bij de stembus, hier beslist alleen het aantal, daar ook de moed, het beleid, het genie.

Intusschen zullen deze tijdingen de Parijzenaars, die al vrij wat de moedveeren lieten zakken, geheel en al weer opkwikken. De Franschen zijn gewoonlijk in voorspoed overdreven opgewonden en in tegenspoed ligt ter neer geslagen.

De Engelschen zijn meer volhardend en laten zich zoo ligt niet ter neerslaan; het is anders het Engelsche leger, dat zoo door ziekte als sneuvelen en gevangennemen in evenredigheid het meeste heeft geleden; volgens de *Times* zouden hetzelve van 28,000 man reeds tot 19,000 ingesmolten zijn.

Frankrijk en Engeland haasten zich dan ook, om aanzienlijke versterkingen naar de Krim te zenden, zoo om de geledene verliezen te herstellen als om het leger in staat te stellen, het hoofd te kunnen bieden aan de steeds vermeerderende versterkingen der Russen.

Door bevoegden en onbevoegden zijn vele aanmerkingen gemaakt op de plans, door de generaals der geällieerden tot nu toe gevolgd, om Sebastopol te nemen; eene commissie echter van Fransche hoofd-officieren der genie heeft die plannen onderzocht en dezelve volkomen goedgekeurd; zij betreurt het echter, dat de ligging der stad zoodanig is, dat zij niet van alle kanten kan ingesloten worden en de Noordzijde open is gebleven. En zelfs een oningewijde moet het inzien, dat het een groot nadeel voor de geälliëerden is, dat de zuidzijde der vesting alleen belegerd wordt; want schieten ze in het zuiden 100 Russen dood, in het Noorden komen evenwel Moscoviten, met frissche krachten en frisschen moed, de stad weer binnen.

Herhaaldelijk wordt berigt, dat Omer-Pacha thans in ernst aanstalten maak om het Russisch territoir te betreden. Anderen evenwel zeggen, dat Omer-Pacha, die men gerust den bijnaam van den voorzigtige kan geven, wel wijzer zal wezen, om een veldtogt in Bessarabië te ondernemen in een saizoen, dat ieder oogenblik sneeuwstormen de wegen onbegaanbaar maken en hem kunnen verhinderen, om de voor hem zoo dierbare gemeenschap te oefenen met Sultan Abdul Medjid en vooral met de voorraadschuren, welke deze voor de verdedigers van de Halve Maan heeft opgerigt.

Onder al het kanongebulder en krijgsrumoer van Sebastopol en terwijl de politieke horizont van Europa meer en meer betrekt, werpt de vredeszon uit het Noorden weder een zwak schijnsel op „ons beroerd werelddeel," en hoe zwak dit schijnsel ook is, gretig worden daarop door handel en nijverheid, vredesvrienden, Ministers van Finantien, houders van openbare schuldbrieven en wie niet al de oogen gerigt. Pruissen zou nl. bij den Czaar op nieuw aangedrongen hebben, om op grond der bekende vier voorwaarden, weder over vrede te onderhandelen, en deze zou aan den eenigen waren vriend, die hij nog in Europa heeft, geantwoord hebben, dat hij hiertoe niet meer zoo ongenegen als vroeger zou zijn, natuurlijk onder de vereischte mitsen.

In hoever dit waar is, zal al weer de tijd moeten leeren. De winter nadert echter en daarmede de lange avonden, die door de mogendheden heerlijk konden benuttigd worden tot het houden van tal van conferentien en het maken van protocollen zonder tal.

Het Spaansche Ministerie wil de Jezuiten het land uitdrijven; een verstandige maatregel, wil hetzelve eenmaal rust en orde aan het ongelukkige land hergeven, maar een maatregel, die gewoonlijk noodlottig is voor niet-Roomsche landen, die zich in eene liberale regeringsvorm verheugen; want worden de Jezuiten ergens door hunne eigene geloofsgenooten verdreven, zij trekken naar een naburig land, waar vrijheid van godsdienst hun verblijf toelaat, en nemen met zich mede hun onophoudelijk werken en woelen ten voordeele van de Moederkerk. Nederland ondervindt dit in de laatste jaren.

De Spaansche Cortes hebben voorloopig tot hun president verkozen Evariste San Miguel, gelijk onze lezers weten vroeger Redacteur van een dagblad; deze inderdaad, naar het schijnt achtenswaardige man behoort tot de gematigde leden van de partij van den vooruitgang, die de monarchie en den troon van Isabella II in stand willen houden. Men besluit daaruit, dat de meerderheid der Cortes dezelfde gevoelens aankleeft. Het zou een geluk voor Spanje zijn.

De Koningin heeft onderscheidene aanzienlijke personen verheven in de orde van Isabella de Catholicke; deze hebben alle, ingevolge de regelen der orde, gezworen, den troon te verdedigen en des noods er voor te sterven. Arme Koningin, zoo ze hierop vertrouwt! In revolutie tijden, de geschiedenis bewijst het, is een eed zoo ligt als een veer, zoo vlugtig als aether en te vertrouwen als . . . eene telegrafische dépêche.

De vrees voor Carlistische bewegingen in Spanje houdt aan.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

Bij aanschrijving van den 9 Nov. j.l., heeft de Minister van Oorlog bepaald, dat de vrijwilligers, beneden den ouderdom van 18 jaar, bij de korpsen van het leger, waarbij de soldij meer dan 25 cents per dag is, voortaan, uithoofde de duurte van de levensmiddelen, niet meer zullen onderworpen zijn aan de bijzondere verordeningen hen betreffende, betrekkelijk de inhouding op de soldij voor het kleedingen reparatiefonds, — maar ten dien opzigte als gewone vrijwilligers behandeld worden.

— De waarde van den *invoer* in Nederland in 1853 bedroeg: *f* 321,051,729, waarvan de invoer ter zee uitmaakte $71\frac{2}{3}$ pCt. of *f* 230,012,161. Daarvan werd ingevoerd onder Nederlandsche vlag voor *f* 123,478,330 en onder vreemde vlag voor *f* 106,532,831. De invoer te land beliep $25\frac{1}{3}$ pCt. van den geheelen invoer of eene waarde van *f* 91,039,568. De waarde van den *uitvoer* in hetzelfde jaar was *f* 271,801,666. Hiervan bedroeg de uitvoer ter zee $55\frac{4}{9}$ pCt. of *f* 151,240,397, en wel onder Nederlandsche vlag *f* 74,065,036 en onder vreemde vlag *f* 77,175,361, en dus te land *f* 121,561,269 of $41\frac{5}{9}$ pCt. De *doorvoer* in 1853 bedroeg eene waarde van *f* 118,158,506, waarvan die van de zee naar de zeezijde $7\frac{10}{11}$ pCt. of *f* 9,285,032 — van de zee naar de landzijde $56\frac{10}{11}$ pCt. of *f* 67,228,044 — van de land naar de landzijde 3 pCt. of *f* 3,575,994 en van de land naar de zeezijde $32\frac{2}{11}$ pCt. of *f* 38,069,436,

— Een staat wijst het verbruik van tarwe en rogge over 1853 aan als volgt, per hoofd in de Provincien N.-Braband 18 pd. tarwe, 1215 pd. rogge; Gelderland 21^3 pd. tarwe, 100 pd rogge; Z.-Holland 68 pd. tarwe, 36 pd. rogge; N.-Holland. 47 pd. tarwe, 46^5 pd. rogge; Zeeland 111^5, pd. tarwe, 24 pd. rogge; Utrecht 36^4 pd. tarwe, 53 pd. rogge; Friesland 14 pd. tarwe, 73^5 pd. rogge; Overijssel 9^5 pd. tarwe, 92 pd. rogge; Groningen 9^5 pd. tarwe, 72 pd. rogge; Drenthe 6 pd. tarwe, 100 pd. rogge.

— De predikanten der Hervormde gemeente te Amsterdam hebben besloten met 14 Jan. e. k. de toga bij hunne bediening aan te nemen.

— Te Oude Tonge heeft een geneesheer, in plaats van den burgemeester, die door ziekte verhinderd en onder zijne behandeling was, de functien van ambtenaar bij den burgerlijken stand waargenomen en het huwelijk van twee jongelieden voltrokken. Het spreekt van zelf, dat dit huwelijk niet wettig is; de geneesheer wordt vervolgd.

— Wij vernemen dat bij besluit van den breeden kerkeraad te Goes van maandag ll. met 11 tegen 9 stemmen is besloten, dat de diakonie alle subsidie uit de gemeentekas zal afwijzen en alzoo geheel onafhankelijk zijn.

— De *Utr. Ct.* deelt het volgende particulier schrijven mede: „Sedert eenige dagen houdt men zich in de provincie Zuid-Holland bezig met de organisatie van een algemeen petitionement om afschaffing der accijnsen. De toon van het stuk, dat weldra aan de goede gemeente ter onderteekening moet worden aangeboden, is zeer heftig, en toont duidelijk tot welke uitersten de partijen soms vervallen kunnen. Tegelijker tijd beoogt men eene demonstratie ten voordeele der heeren *van Hoëvell*, *Thorbecke* en *van Bosse*; ja men spreekt van eene medaille ter eere van die staatslieden, die te Brussel zou geslagen worden!! — Tot ons genoegen, zegt dat blad, kunnen wij hierbij voegen, dat die heeren niet het minste aandeel hebben in al 't geen wij hierboven hebben medegedeeld."

— De voortdurende ontwikkeling der kulturen op Java, vordert, dat men het getal controleurs met 20 moet vermeerderen. Om daarin te voorzien was het getal beschikbare ambtenaren der 1ste en 2de klasse niet toereikend en daarom plaatste de gouverneur-generaal eenige jonge lieden ter beschikking van den directeur der kulturen, met het uitzigt, dat zij zouden beschouwd worden, als bezittende het radikaal van ambtenaar, 2de klasse, als zij de voldoende bewijzen van bekwaamheid zouden hebben afgelegd, en gedurende een jaar getoond hadden praktische geschiktheid te bezitten. Ook op Sumatra is een gelijksoortige tijdelijke maatregel genomen. *Utr. Ct.*

— Wij hebben de zekerheid, dus wordt aan de *Utr. Ct.* geschreven, dat voor rekening van Spaansche uitgewekenen, waarschijnlijk Carlisten, aanzienlijke hoeveelheden geweren, kruid en lood in het buitenland zijn aangekocht, en dat deze oorlogsbehoeften, den 15 December moeten beschikbaar wezen. Die oorlogsvoorraad schijnt bestemd om den burgerkrijg in Spanje weder te doen ontbranden. Ook in Nederland en Belgie heeft men aankoopen willen doen, doch die pogingen zijn mislukt.

— In de zitting van de Tweede Kamer van den 10 dezer zijn weder eenige adressen ingekomen, behelzende verzoek tot afschaffing van accijnsen, o. a. *E. G. Kuiper*, en andere gegoede ingezetenen in het arrondissement Winschoten, tot geheele opheffing van den accijns op de rogge.

— Een der jonge advocaten bij de regtbank te Zwolle is den 7 Nov. door de policie gearresteerd en gevankelijk naar Groningen overgebragt, men zegt, dat eene aanklagt wegens opligting daarvan oorzaak is.

— Z. M. heeft aan mr. *L. N.* graaf *van Randwijck*, grootmeester van HD. Huis, dienstdoende bij H. M. de koningin, vergunning verleend tot het aannemen van de onderscheidingsteekenen van ridder grootkruis der Frederiks-orde, hem door Z. M. den koning van Wurtemberg geschonken.

— Door den kerkeraad der Hervormde gemeente te Genemuiden is beroepen do WelEerw. zeer gel. heer *W. A. Becking*, predikant te Scharnegoutum.

— Van goederhand vernemen wij, dat de hooge raad jl. Zaturdag eene bijeenkomst hield, in zake het verzoek door *Johann Heinrich Kemper* ingediend, en in die vergadering tot het uitbrengen van een *afwijzend* advies aan den koning besloten heeft.

— In eene vergadering van het Amsterdamsche tweede departement der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen*, in de afgeloopen week gehouden, is naar wij vernemen besloten, om niet te berusten in art. 4 van de onlangs aangenomen algemeene wetten der maatschappij, en is het bestuur gemagtigd zoodanige maatregelen te nemen, als dienstig kunnen geacht worden om tot eene herziening van deze bepaling te geraken. *Amst. Ct.*

's Hertogenbosch, 11 Nov. Bij den heer *Heuvelmans*, goud- en zilversmid in onze stad, is dezen nacht een zeer stoute diefstal van gouden en juweelen voorwerpen gepleegd, door middel van braak en inklimming en vermoedelijk door meer dan één persoon, doch waarvan de daders zich nog niet in handen der justitie bevinden. Na door tuinen en over heiningen achter de woning van den heer *H.* gekomen te zijn, ligtte men ettelijke steenen vóór de achterdeur uit den grond, groef daar een kuil, onder den dorpel der deur, van binnen uitkomende, om zoodoende ook de steenen van den binnenvloer op te ligten, en in het huis te geraken. Dit gelukt zijnde is men naar het voorhuis gegaan en stal daar eene kast van gouden en juweelen sieraden, ter waarde van ongeveer *f* 1500. Onder deze bevonden zich 38 paar gouden bellen of oorversierselen, 1 paar juweelen bellen, 1 juweelen broche, 4 juweelen spelden, 6 gouden vestkettingen, 2 leontinen, 30 gouden ringen, 1 gouden collier enz. De kast wierp men ledig in eenen naburigen tuin. Niemand der huisgenooten heeft iets gehoord, en het zonderlingste van dezen diefstal is, dat de buren honden houden en geen hond in de volstrekte nabijheid zich heeft doen hooren. Naar alle waarschijnlijkheid zijn er ook kinderen in deze zaak betrokken, wijl sommige openingen te klein zijn voor een gewoon mensch om door te komen.

Capelle, (Langstraat) **10 Nov.** Gedurende den afgeloopen zomer, zijn van hier niet minder dan 34 millioenen ponden hooi naar Holland afgeleverd, terwijl de afzendingen, nog steeds blijven voortduren. De prijzen zijn thans van af *f* 19 tot *f* 21 de 1000 Ned. ponden.

Avereest, 8 Nov. Over de 10 maanden, van 1 Januarij tot 1 November dezes jaars, is aan sluis- en afvaartsgelden van de Dedemsvaart ontvangen, de som van *f* $62.956.67\frac{1}{2}$; voegt men daarbij de maanden Nov. en Dec. en de verpachte eigendommen, dan kan het geheele cijfer op *f* 70 à *f* 75m geschat worden, want de vaart is nog buitengewoon levendig, en aan opleggen der schepen wordt nog niet veel gedacht. *Prov. Ov. Ct.*

Groningen, 13 Nov. Krachtens ordonnantie van de Arrondissements-Regtbank te Appingedam van den 10 Nov. 1854, zijn door den deurwaarder *J. B. Verkade*, des avonds omstreeks 10 uren in het huis van arrest aldaar overgebragt 8 personen uit Delfzijl, ter zake der vernieling en plundering van het smakschip *de Onderneming*, gevoerd geweest door den scheepskapitein *Feike Ottes Heida*, komende van Koningsbergen en gedestineerd naar Amsterdam, beladen met tarwe, in den nacht van den 3den op den 4dezer gestrand in het Dockegat, onder Uithuizermeeden. — De officier van Justitie moet zich in persoon mede naar Delfzijl hebben begeven; de gearresteerden zijn onder militair eskorte overgebragt; er zouden 12 personen zijn gearresteerd, doch 4 waren afwezig. — Van de nog in het wrak geblevene beschadigde tarwe is een gedeelte mede geborgen te Uithuizermeden; achter die plaats is wederom een schip gestrand, geladen met tarwe.

— Men schrijft van de Wildervank d.d. 10 November: „Onlangs hebben zich bij den ambtenaar van den burgerlijken stand alhier tot het aangaan van een huwelijk aangegeven zekere *G. J. Friskus*, van Stads-Kanaal, en *M. Kampinga*, van Muntendam, die beide 61 jaren oud zijn. Hoewel het reeds iets bijzonders is, op zoodanigen ouderdom nog in het huwelijksbootje te stappen, wordt dit bijzondere nog verhoogd door dat den bejaarden bruidegom in den Veldslag bij Waterloo het ongeluk trof zijn gezigt te verliezen, zoodat hij sedert dien tijd het daglicht niet weder mogt aanschouwen. Hoe hij geslaagd is in het opzoeken zijner beminde, die minstens 4 a 5 uren gaans van hem verwijderd woonde, is ons een raadsel. Dit zonderlinge huwelijk zal op morgen, zaturdag, voltrokken worden. *Pr. Gr. Ct.*

— In 1849 waren te Groningen in dienst der cholera-commissie 142 *wakers* en *waaksters*. Daarvan werden slechts 11 aangetast en 2 overleden aan de ziekte. Thans bedraagt het aantal *wakers* en *waaksters* 75 en tot op 4 November was daarvan geen enkele aangetast. Die menschen reinigen en wasschen ook de goederen der zieken en zijn tevens belast met het *afleggen* en *kisten der lijken*.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Er zijn bij de Fransche regering stappen gedaan om te bewerken, dat *Maria Christina* bij hare komst alhier, zich te vreden zal stellen met eenvoudig haar verblijf te Parijs te vestigen en dat haar belet zal worden daar eene soort van hof te vormen, hetwelk tot vereenigingspunt kan dienen van de aanhangers harer partij.

— De Keizer, onderrigt van de bezwaren en moeijelijkheden, die de officieren ondervonden, om zich voor Sebastopol de onontbeerlijkste voorwerpen te verschaffen, heeft bevel gegeven, dat eene hoeveelheid wijn, genoegzaam voor twee maanden, op zijne eigen kosten derwaarts zal worden gezonden.

— De heer *Soulé* heeft, na een driedaags verblijf te Parijs, die stad verlaten en is naar zijn landgoed vertrokken, nabij Castillon zijne geboorteplaats. Van daar zal hij zich, volgens den *Siècle*, tegen het laatst der maand naar Madrid begeven, om er zijnen gezantschapspost weder te aanvaarden, die gedurende zijne afwezigheid door een zaakgelastigde is bekleed geworden.

ENGELAND.

Bij een banket ter installatie van den Lord-Major te Londen heeft Lord *Aberdeen* eene redevoering gehouden en daarin o. a. het volgende gezegd: Ik geloof dat het niet onwaarschijnlijk is, dat velen onder hen, die voor den oorlog hebben geijverd, zich thans laten ontmoedigen door de wederwaardigheden, die hij altijd medebrengt, doch ik beloof u dat gij nimmer die ontmoediging onder de ministers zult vinden. Wij hebben besloten, welke ook de omstandigheden mogen zijn, te volharden in de uitoefening onzer pligten, om te handelen zoo als wij gelooven, dat de Koningin en het Vaderland het regt hebben dit van ons te eischen. In overeenstemming handelende met onzen grooten bondgenoot twijfel ik niet of wij zullen deze worsteling tot een gelukkig einde brengen. Deze redevoering werd herhaaldelijk en levendig toegejuicht.

— De admiraliteit heeft aan Lloyd een brief geschreven, waarin te kennen wordt gegeven, dat de Fransche en Engelsche regeringen besloten hebben om, in geval de oorlog met Rusland mogt voortduren, de vijandelijke havens der Witte en Oost-Zeeën bij den aanvang der aanstaande lente, zoodra de oorlogsschepen aldaar slechts hunne stations kunnen hernemen, strikt te blokkeren.

— Sir Neil Douglas, die aan de Alma over het 79ste regement bevel voerde en sneuvelde, had hetzelfde regement aangevoerd bij Waterloo.

— De Engelsche vloot is werkelijk uit de Oostzee vertrokken, de Russen hebben er dadelijk gebruik van gemaakt en op de kusten van Koerland een Engelsch schip prijs gemaakt.

DUITSCHLAND.

Men schrijft uit Frankfort van den 10den dezer:

De lithograaf *Karl Wilhelm Albert Biermann* heeft zijne vier kinderen in de sluis voor de Silezische poort verdronken. De kinderen waren 6, 4, 2 en ½ jaar oud. Hij had ze des avonds in eene waschmand gezet en zoo in het water geworpen. Behoefte en, zoo men zegt, wraakzucht jegens zijne ouders schijnen de oorzaak van zijne daad te zijn. De onnatuurlijke vader is gevangen, en legt over zijne daad geen berouw aan den dag.

RUSLAND-TURKIJE.

De grootvorsten *Nikolaas* en *Michaël* bevinden zich thans in de Krim. Het doel van hun verblijf aldaar kan alleen zijn zich te vertoonen aan het leger en zich te overtuigen van den waren staat der zaken op dat oorlogstooneel; want krachtens de organieke ukase van 1827, houdende vaststelling eener opper-hierarchie voor de leden van het keizerlijk-russische gezin, kunnen 's keizers zonen nooit aan een opperbevelhebber ondergeschikt zijn.

— Het leger der geälliëerden bestaat thans, naar men zegt, uit 60,000 Franschen, waaronder 10,000 man kavalerie; 30,000 Engelschen en 14,000 Turken, en zal vóór het laatst van November nog ontvangen 20,000 man uit Frankrijk, 12,000 Turken en Egyptenaren en 15 of 20,000 Engelschen. Het totale cijfer zal dan zijn 150 à 160,000 man waarvan een derde genoegzaam zal zijn, om des noodig het bombardement van Sebastopol voort te zetten, terwijl het overschot de russische troepen zal kunnen vervolgen en hun slag leveren.

SPANJE.

Daar de volgelingen van *Loijola* in Spanje veel kwaad berokkenen en zich steeds met regeringszaken bemoeijen, is het bestuur voornemens hen te weren. In het concordaat heeft men zorg gedragen het volgende artikel te zetten: „Men zal de oprigting van zekere godsdienstige gezelschappen vergunnen." In de Baskische provinciën bevinden zich 80 Jezuiten, die er tweedragt gezaaid en eene Carlistische zamenzwering bewerkt hebben. Hun huis is in een arsenaal veranderd, alwaar de Carlisten wapenen kunnen verkrijgen. Het gouvernement heeft last gegeven, dat zij zich naar Mayorka zullen begeven, doch tot antwoord bekomen, dat zij tot die reis niet gereed zijn. Thans heeft het bestuur troepen naar de Baskische provincien gezonden, om de zamenzwering te fnuiken, waarvan het de bewijzen in handen heeft, en welke met de zending van den heer *Barrutell* in verband staat. De minister *Alonzo* wil de Jezuiten uit Spanje verbannen. Het is de heer *Pacheco*, die had voorgesteld, hen naar Mayorka te zenden.

DENEMARKEN.

De Koning zet zijne reis door de Vorstendommen onder de gelukkigste kenteekenen voort, in spijt van de oppositie in Denemarken, die de ontvangst, den Koning bereid, evenzeer heilloos erkent voor hare bedoelingen, als in de verklaringen door den Koning in deze dagen afgelegd, het vooruitzigt ziet geopend, dat hare plannen niet zullen gelukken, maar daarentegen aan de Duitsche hertogdommen meer invloed zal gegeven worden in den gang van het bestuur. Niettegenstaande de Engelsche pers de oppositie en de tegenwoordige grondwet sterk verdedigt, vooral omdat van die zijde steun in den oorlog tegen Rusland te vinden zou wezen, meent men, dat het ministerie door den Koning zal gehandhaafd worden, en de kracht der oppositie ten slotte door energieke middelen zal gebroken worden.

ASSEN, 15 November.

TELEGRAFISCH BERIGT.

's Gravenhage, 15 Nov. In de afdeelingen was de groote meerderheid van 51 leden voor nader onderzoek van het voorstel van *van Hoëvell*, doch velen achtten in allen gevalle de opheffing van het gemaal beter. — Van Sebastopol niets nader.

Van 6 tot 8 Nov. j.l. is te Veenhuizen slechts een cholera-lijder bijgekomen, een is overleden, 12 zijn hersteld en 20 bleven nog onder behandeling.

— De besmettelijke koortsen te Dalen bepalen zich nog slechts tot één huisgezin, maar hierin woeden ze hevig, zoodat daarin reeds twee personen zijn overleden en twee den 11 dezer nog niet buiten gevaar waren; de toestand van dit huisgezin is hoogst beklagenswaardig.

— Men verneemt, dat de Compagnie veteranen te Veenhuizen zich en corps tot een bijdrage voor het te Amsterdam op te rigten gedenkteeken van het *Metalen Kruis* verbonden heeft, en hare bijdrage naar Amsterdam heeft overgezonden.

— Bij de Staten van Groningen zijn ingekomen en in handen eener commissie gesteld een adres van de Kamer van Koophandel en Fabrijken te Groningen, daarbij ten blijke harer belangstelling de aandacht vestigende *op de noodzakelijkheid der verbetering van onderscheidene scheepskanalen* in die provincie, met name dat van Zuidbroek naar Winschoten, dat te Pekela, Veendam en Muntendam; en een adres van *J. W. C.* baron *van Ittersum*, c. s., om *de bepaling van de sluisgelden* op het aan te leggen kanaal van Groningen naar Assen over te laten aan Z. M. den Koning.

— Men verneemt, dat er plan bestaat, om op den noordelijken vleugel van het Huis van Arrest en Justitie alhier drie zalen aan te bouwen, ter voorziening in het gebrek aan ruimte in dat gesticht; deze zalen zullen meer bijzonder bestemd zijn tot plaatsing van bedelaars en landloopers.

— Te Smilde kan de cholera als geweken worden beschouwd; van 3 tot 6 dezer zijn nog twee personen daardoor aangetast, waarvan 1 overleden en 1 hersteld is; na 6 dezer heeft er geen nieuw geval plaats gehad. Te Smilde zijn in het geheel aangetast 44 personen, waarvan 26 overleden en 18 hersteld zijn.

— Bij de Chr. Afg. gemeente te Rouveen is beroepen uit een voorafgaand drietal ds. *Essing*, te Emlenkamp, graafschap Bentheim.

— De Koning heeft de grenzen der kerkelijke gemeente Nieuw-Buinen bepaald, en, voor deze eerste keer, kerkvoogden en notabelen daarbij benoemd. Tot deze kerkelijke gemeente zullen behooren *Nieuw-Buinen*, *Buinerveen* en *Nieuw-Drouwen* of *Drouwenermond*, terwijl Drouwenerveen voorcerst met Borger vereenigd blijft. Deze kerkgemeente is alzoo gevestigd.

— Bij de wed. *Winters* alhier heeft een aardappel, die voor vijf weken gerooid en door de ziekte is aangestoken, hoewel boven op den kouden grond gelegen hebbende, reeds twee andere gezonde aardappeltjes, de eene ter grootte van twee knikkers en de andere iets kleiner, voortgebragt.

— Te Midwolde en de Leek is uit het medegedeelde 12tal het volgende zestal geformeerd: *van Eijk*, *Hammenga*, *Meijer*, *Bosker* en *Frima*.

— Het doet ons groot genoegen te kunnen mededeelen, dat door Gods goedheid, de cholera in deze Provincie als geweken kan worden beschouwd.

— Eindelijk heeft de Minister van Binn. Zaken magtiging verleend, om *H. Vrieling* definitief tot schoolonderwijzer te Vries aan te stellen; gelijk men weet, bestond over de benoeming van een onderwijzer aldaar verschil van gevoelen tusschen het Gemeente-bestuur en den heer Schoolopziener.

* **Meppel, 14 Nov.** Vrijdag ll. is hier door 's Rijksambtenaren, gedurende dit slagt-saisoen een ter slagting aangegeven rund, benaderd. 't Was aangegeven tegen *f* 100-// is weder voor *f* 120-// teruggenomen en daarna voor laatstgemelde prijs veraccijnsd.

* Na den 6 dezer zijn hier geene cholera-gevallen meer voorgekomen. Het getal aangetasten bedraagt thans 78, waarvan 15 genezen, 56 overleden en 7 nog in behandeling zijn.

— Gisteren is de Politie beambte *J. A. Kampen*, te Genemuiden, als zoodanig benoemd te dezer stede. *Steenw. Ct.*

— Het doet ons genoegen te kunnen melden, dat onzen stadgenoot den Heer *H. Mulder* Mr. Smid alhier een verecrend getuigschrift is toegezonden van de Commissie der Kon. Ned. Tentoonstelling van Landbouw te Arnhem wegens eene verzameling van hoefijzers door hem aldaar ingezonden. *Id.*

— Van Zaturdag op Zondag nacht, is te Ruinerwold gestolen ten huize van *G. IJkman*, en wel uit de kist van den knecht *Jan Post*, *f* 78 en een zilveren horologie met ketting; hoe de dief of dieven binnen 's huis zijn gekomen, weet men niet, daar volstrekt geen inbraak of iets dergelijks was geschied. *Id.*

— De aantogt van wilde ganzen uit de oostelijke kwartieren, is sedert eenige dagen zeer groot; eene menigte legert zich tusschen hier en Zwartsluis, in de lage, thans reeds grootendeels onder water staande hooilanden; ook in de Staphorster landen verkeeren zij veel. Zij, die zich in die omstreken met het vangen bezig houden, zullen zeker eene goede vangst kunnen maken. Sommigen voorspellen uit de overkomst dezer trekvogels een vroegen winter.

* **Sleen, 10 Nov.** Men is thans bezig, met den weg van hier over Schoon-oord tot aan de grensscheiding met Schoonlo in een zeer goeden staat te brengen. Binnen weinige dagen zal niemand meer, bij nat weder, door de lange natte heide op dezen weg tot aan de knieën behoeven nat te worden zoo als vroeger.

* **Hoogeveen, 13 Nov.** De op Donderdag alhier plaats gehad hebbende zoogenaamde jaarlijksche aardappelen-collecte, ten behoeve van het armen werkhuis, heeft opgeleverd 200 mud aardappelen en ruim *f* 111-// aan contanten.

* **Smilde, 11 Nov.** Als een bewijs van buitengewone vruchtbaarheid, kunnen we berigten, dat op het land van *K. Fernhout* alhier, twee knollen zijn gegroeid die te zamen 10 oude of 5 Nd. ponden wogen, zijnde de eene 22 en de andere 28 oncen zwaar.

Coevorden, 10 Nov. Gisteren is door een boer te Holthoon een arend van buitengewone grootte geschoten en zoodanig gekwetst, dat hij, na zich nog handnekkig verdedigd te hebben, moest bezwijken; hij heeft eene vlugt van 2 el en 5 palm; hij leeft nog; bij zijne gevangenneming sloeg hij met zijne vervaarlijke klaauwen naar zijn belager en kreeg een van diens vingers er tusschen, zoodanig, dat die letterlijk doorboord is. *Hand.bl.*

* **Beilen, 11 Nov.** Ds. *Reinink* van Emmelenkamp heeft het beroep als leeraar bij de Chr. afg. gemeente alhier aangenomen.

* **Frederiks-oord, 13 Nov.** Met genoegen kunnen wij berigten, dat de werkzaamheden voor de verdere voltooijing der beide protestantsche kerken te Frederiks-oord en Willemsoord een aanvang hebben genomen en nu met kracht zullen worden voortgezet, althans de aannemer laat des avonds tot 8 ure bij licht werken; omdat alles binnenwerk is, kan zulks gevoegelijk geschieden. Komen er nu geene tegenspoeden, dan zal men nog bij 't einde van dit jaar van die godshuizen gebruik kunnen maken. Is dit de wensch van de leden dezer gemeente, nog veel meer die van zonen ijverigen leeraar Ds. *J. Cannegieter*, die door de bekrompenheid der plaatsen in de schoollocalen, alwaar openbare godsdienstoefening gehouden werd, het onaangename ondervinden moest, dat vele zijner gemeenteleden naburige kerken bezochten.

* **Staphorst, 13 Nov.** De tolgaarder tusschen Staphorst en Meppel heeft sedert geruimen tijd ontzaggelijk veel moeite, om des donderdags de tollen te innen van de met koopgoederen ter markt rijdende boeren. De zaak in kwestie is deze: wanneer de boeren met marktgoederen stadwaarts rijden, zijn zij 's morgens van de tol vrij; edoch wanneer zij 's avonds terugkeeren met goederen in 't particulier belang, betrekt de tolgaarder de morgen passage ook in 't particulier belang en vordert dus ook daarvoor tol. De boeren kunnen intusschen maar volstrekt niet begrijpen, dat zij dan voor 's morgens ook nog moeten betalen.

* **Vledder, 13 Nov.** Zoo er geene hinderpalen tusschen beiden komen, zal deze gemeente spoedig weder in 't bezit zijn van een eigen leeraar. Volgens schrijven van den heer Ds. *Lesturgeon* te Oosterhesselen, z u Zijn WelEw. den 26 dezer maand aldaar zijne afscheidsrede houden en den daaropvolgende zondag, zijnde den 3 Dec., in zijne nieuwe gemeente alhier worden bevestigd.

INGEZONDEN STUKKEN.

Mijnheer de Redacteur!

Op UEds. onpartijdigheid rekenende, verzoek ik voor het onderstaande eene plaats in UEds. dagblad.

Het berigt uit Oldeberkoop aangaande eene zaklooperij alhier gehouden en de gevolgen daarvan, is in alles niet juist. 't Is waar, zij hebben nog niets betaald; maar 't is ook even waar, dat 21 personen zijn veroordeeld tot eene boete van *f* 1.00 en in de kosten, en de bewoner van no. 123, bij wien de zaklooperij heeft plaats gehad, tot eene boete van *f* 7.00 en in de kosten, zullende bij gebreke hiervan bedoelde personen met gevangenisstraf gestraft worden. Wij begrijpen alzoo niet, hoe men van hier — zie no. 83 dezer courant — heeft kunnen schrijven, dat die zaklooperij naar wensch is afgeloopen en hij, bij wien ze heeft plaats gehad, wel gaarne alle week eene dergelijke feestelijkheid zoude houden. Wij zijn 't met den schrijver van 't berigt uit Oldeberkoop te volle eens, dat het eene goede les is, om zulke feestelijkheden zonder toestemming van 't Bestuur niet te houden.

Appelscha, 9 Nov. 1854 IJ. Z.

Die de schoen past trekke hem aan.

Zeker persoon onlangs een berigt plaatsende, was onverstandig genoeg, ter verguizing eener gehuwde vrouw, het onduitsche woord K o n k e l te bezigen; dit weet niet elk wat 't beduidt, beter verstaat de geheele natie het Hollandsche woord *Eerroover*. VEENHUIZEN. C. N.

---

* **Frederiksoord, 12 Nov.** Doordien er van de volksbibliotheek, alhier bij het Departement Frederiksoord en omliggende dorpen bestaande, geen voldoend gebruik kan worden gemaakt, door den al te verren afstand van eenige lezers van de gevestigde bibliotheek, en om aan de leeslust van velen te kunnen voldoen, heeft men gemeend middelen in 't werk te moeten stellen, dat ieder leesbegeerige in het genot van boeken zoude kunnen komen, ten einde de geestbeschaving toeneme en het doel der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen hoe langer zoo meer worde bereikt. De Secretaris van genoemd Departement, de heer *S. van Roijen*, had vroeger het hoofd-bestuur met deze behoeften bekend gemaakt. In de laatstgehoudene vergadering van den 7 dezer maand, maakte genoemde heer de leden bekend met een antwoord van het Hoofd-Bestuur op Z.Eds. schrijven; genoemd Bestuur gaf te kennen, in de behoefte zooveel mogelijk te zullen helpen voorzien en aan de uitbreiding van de leesinrigting alhier krachtdadig te willen medewerken; gesterkt door zulke welwillende hulp, koestert men de hoop, dat de gevestigde bibliotheek en door tusschenkomst van het Hoofd-Bestuur, en door het Departement zelf, aanmerkelijk uitgebreid en voor vertakking vatbaar zal worden gemaakt. Die vertakking zal alsdan bestaan in nog 4 of 6 onderdeelen of bij-bibliotheken en zoude alsdan worden gevestigd in de dorpen Vledder, Diever, Wapserveen, Noordwolde en kon het zijn ook eene te Nijensleek en Wapse. Mogten deze pogingen gunstig werken in de gevolgen!

Het Bestuur van het IXe Nederlandsch Landhuishoudkundig Congres,

Brengt door dezen ter kennisse van alle leden van dat Congres en van de onderteekenaren van na te noemen adres:

dat op het adres, door het Congres aan zijne Majesteit ingediend, houdende het verzoek: „om aan de Staten-Generaal „eene wet voor te dragen, regelende de medewerking tot ge- „meenschappelijke werken tot verbetering van den bodem, droog- „makerijen, enz." van Zijne Majesteit — door tusschenkomst van den Minister van Binnenlandsche Zaken — een antwoord is ontvangen, en dat het Bestuur voornoemd, in overleg met Z. Exc. den heer Minister voornoemd, volgens brief van 18 Sept. j.l. de hier volgende opname van dat belangrijke antwoord in de dagbladen als middel bezigt, om dat antwoord ter kennisse te brengen van de onderteekenaren van het adres en van de leden van 't Congres.

Het Bestuur voornoemd,
H. J. OOSTING, *2e Voorzitter.*
Van wege hetzelve,
L. OLDENHUIS GRATAMA, *2e Secretaris.*

'S GRAVENHAGE, *den* 2 *September* 1854.

Door U Hooggeboren en andere leden van het IXde Nederlandsch Landhuishoudkundig Congres, gehouden te Assen, werd aan den Koning het verzoek gerigt, dat eene wet, houdende vaste regelen nopens de ondernemingen tot aanwinst en verbetering van gronden op eene groote schaal, worde voorgedragen, ten einde erkende verbeteringen, welke door gemeenschappelijke werken kunnen worden daargesteld, ook door gemeenschappelijke bijdragen wierden bekostigd.

Volgens het verzoekschrift, zouden de pogingen, om met vereenigde krachten dergelijke ondernemingen tot stand te brengen, belemmeringen ontmoeten, die, in den tegenwoordigen staat der wetgeving, onoverkomelijk zouden zijn.

„Wanneer", wordt in het adres gezegd, „schorren of andere door water overdekte gronden ingedijkt of drooggemaakt, of gronden, die aan tijdelijke overstroomingen blootstaan, door stoomgemaal of waterleidingen van dat kwaad bevrijd konden worden, is het niet zeldzaam ondoenlijk alle eigenaars te vereenigen, om zulke werken gemeenschappelijk tot stand te brengen. Een klein getal onwilligen is, in zulke gevallen, voldoende, om verbeteringen, die van het uiterste belang zijn, tegen te houden."

Verder wordt opgemerkt, dat de Fransche wet van 16 September 1807, als in strijd met de Nederlandsche wetgeving, niet kan worden toegepast, en dat art. 649 van het Burgerlijk Wetboek niet het geval regelt, dat de grond nog nimmer is droog geweest, of dat hij slechts meer beveiligd of verbeterd wordt.

Dit verzoekschrift werd van wege Zijne Majesteit aan mijn Departement om raad en berigt gezonden, en werd ik alzoo geroepen, den Koning over dit gewigtig onderwerp voor te lichten.

Het heeft, naar aanleiding van mijn advies, Zijne Majeisteit behaagd, mij te magtigen, aan U en de overige adressanten, onder mededeeling mijner beschouwingen, te kennen te geven, dat de bevordering der belangen, door U voorgestaan, bij het ontwerpen, hetzij van de wet, ingevolge art. 191 der Grondwet, hetzij van eene wet nopens de verveeningen en droogmakerijen, rijpelijk zal worden overwogen.

Dientengevolge heb ik de eer U Hooggeb. de redenen te doen kennen, die tot dit antwoord hebben geleid.

De Regering acht zich ongetwijfeld verpligt, de pogingen tot verbetering van den bodem, tot landaanwinning, te ondersteunen en tot het welgelukken daarvan, zooveel mogelijk, mede te werken, inzonderheid door het wegruimen van bezwaren, die de uitvoering dezer werken in den weg staan.

Gaarne wordt erkend, dat de tegenwoordige wetgeving op dit stuk te wenschen overlaat, en dat het vaststellen eener wet, in den voorgestelden geest, wel overweging verdient.

Dat echter de bestaande wetgeving aan de onderneming van droogmakerijen en indijkingen *onoverkomelijke* hinderpalen in den weg zou leggen, is niet gebleken.

Allerwege ziet men de daartoe in het werk gestelde pogingen met gunstigen uitslag bekroond. De verslagen over de openbare werken stellen dit in het licht; en zoo de pogingen hier en daar worden gestaakt, het is op grond van gemis van voldoend kapitaal, of van bedenkingen van technischen aard, of van bezwaren uit een strategisch oogpunt, door het Departement van Oorlog ingebragt; doch niet, zoo ver ik weet, ten gevolge van gebrek aan medewerking der eigenaars van de droog te maken plassen, of in te dijken schorren.

In Zeeland b.v. werden van 1825—1853 bijna 5664 bunders aan- en opwassen bedijkt. Daarmede wordt steeds voortgegaan. In Noord-Holland zal eerlang de droogmaking der Legmeerplassen, in Utrecht vermoedelijk die der Rondeveensche plassen ondernomen worden; beide behooren aan onderscheidene eigenaren.

Aannemende echter, dat in enkele gevallen de onmisbare medewerking van sommige eigenaars wordt geweigerd, dan bestaan er, naar het schijnt, twee middelen, om dit bezwaar te overwinnen.

Het eerste wordt in de onteigeningswet gevonden. Deze laat onteigening toe, ten name van bijzondere personen of vereenigingen, ten behoeve van werken in het *publiek* belang van den Staat, van Provinciën, Gemeenten of Waterschappen.

Landaanwinning door droogmaking of door indijking zal toch wel, buiten twijfel, behooren tot ondernemingen in het publiek belang, zoo al niet onmiddellijk van den Staat of van de Provincien, dan toch van Gemeenten of van Waterschappen.

De Grondwet heeft dit in beginsel aangenomen. Tot onteigening van gronden voor den aanleg van dijken, het maken van waterleidingen enz., wordt niet eens eene wet tot verklaring van het algemeen nut gevorderd, „dewijl het doel, waartoe de onteigening plaats heeft, allen twijfel aan het algemeen nuttige van het werk uitsluit." (Memorie van Toelichting dier wet, § 2.)

Men herinnere zich ook art. 1 der thans vervallen wet, betrekkelijk de onteigening ten algemeenen nutte, van 29 Mei 1840 (Staatsblad no. 19), luidende:

„De gevallen, waarin onteigening ten algemeenen nutte kan bevolen worden, zijn de aanleg, het herstel, de verbetering, de uitbreiding of de vergrooting *a* enz.;

b van werken betrekkelijk tot den waterstaat, van havens, droogmakerijen, waterleidingen of waterloozingen en waterkeeringen."

Zoo zal, indien sommige eigenaren van perceelen waters in de Legmeerplassen mogten weigeren tot de droogmaking mede te werken, de geregtelijke onteigening der perceelen ten laste en ten bate der onderneming worden bevorderd.

Er bestaat nog een ander middel van voorziening, dat meer met de wenschen der adressanten strookt.

Indien de meerderheid van de eigenaren van eenige binnen zekeren kring gelegen gronden, hetzij de uitwatering dier landen, hetzij hunne bemaling, hetzij hunne bescherming tegen zee of rivierwater ten gemeenschappelijken bate en laste wenschen te verbeteren, of met water bedekte landen droog te maken, dan kunnen die perceelen bij besluit der Staten, onder goedkeuring des Konings, tot een waterschap worden vereenigd, onder zoodanige bepalingen, dat de uitvoering der werken mogelijk zij, al mogten sommige grondeigenaars binnen den ring onwillig zijn tot de onderneming mede te werken.

Op die wijze ontstonden in de laatste jaren een zeer groot aantal waterschappen o. a. in Groningen; gelijken oorsprong hadden b.v. het heemraadschap van Mark en Dintel, de nieuwe polder van Teffelen, het waterschap van de uitwatering van Grave naar den Amer, allen in Noordbrabant gelegen.

Opmerking verdient art. 25 van het reglement op het beheer der dijken en polders in Noordbrabant, ingevolge hetwelk de kosten tot aanleg en onderhoud van waterwerken, waarop 's Konings goedkeuring is verkregen, door de polders en de landen ook buiten de polders gelegen en de *daarbij belanghebbenden* worden gedragen, overeenkomstig de repartitie na verhoor der belanghebbenden en van de ambtenaren van den waterstaat, onder goedkeuring van Zijne Majesteit, door Gedeputeerde Staten te maken.

Het voornemen bestaat, door het oprigten van een waterschap, de verbetering van de uitwatering der landen, uitmakende de zoogenaamde Geldersche vallei in Utrecht, alsmede der landen, liggende in het voormalig 4e district van Zeeland te bevorderen.

Ingevolge het Koninklijk besluit van 25 September 1817 Litt. IJ, was tot oprigting van een waterschap in Groningen slechts noodig het besluit van de *meerderheid* der ingelanden, of liever der eigenaars van drie vierde der in te polderen gronden. Dit is gewijzigd overgenomen in art. 35 van het grondreglement voor de waterschappen in Groningen.

In die provincie is dus uitdrukkelijk het beginsel vastgesteld, dat volgens het gevoelen der adressanten aan de verlangde wet ten gronde moest liggen, en dat in de meeste gewesten sints jaren is aangenomen b.v. in Friesland: men raadplege het plakaat der Staten van 9 Mei 1774, *ter aanmoediging tot bedijking en betere cultuur der landen*; „op het voorstel van Gedeputeerde Staten, *strekkende om de ingezetenen aan te moedigen tot het bedijken en bepolderen van buitendijksche of andere lage landen en het aansteken en bebouwen van onvruchtbare heidevelden*," werd door de Staten in de 2e plaats „vermits de bepolderingen ligtelijk onoverkomelijke zwarigheden kunnen ontmoeten door de tegenwerking en weigering van dezen en genen, die eenige landen bezitten in het district dat men in een polder wil brengen, en deze hinderpalen moeten worden weggeruimd," bevolen:

„dat, wanneer de eigenaren van twee derde gedeelten der landen, in een bepaalden omtrek gelegen, goedvinden die in een polder te brengen, de bezitters van het overige één derde deel hunne toestemming hiertoe zullen moeten geven en de kosten daarvan mede helpen dragen, of anderzins verpligt zijn, die landen aan de bepolderaars op taxatie over te doen."

Ik behoef niet te doen opmerken, dat de laatste bepaling, gehandhaafd in art. 23 der wet van 29 Mei 1841, na de invoering der nieuwe onteigeningswet niet meer kan worden uitgevoerd; doch, zoo de Staten er onoverkomelijk bezwaar in zagen, om de landen der onwilligen in den polder te begrijpen, zou de nieuwe onteigeningswet het middel geven, om die perceelen ten behoeve van den nieuwen polder te onteigenen.

Opmerkelijk zijn ook de bepalingen van art. 7, 8 en 9 van het nieuwe reglement op de lage verveeningen in Friesland, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 18 December 1852 no. 76, nopens het oprigten van veenpolders, nog onlangs in practijk gebragt ten opzigte der gronden en wateren, uitmakende de voormalige 2e en 3e veendistricten in de gemeenten Schoterland en Haskerland.

U Hooggeboren gelieve de andere onderteekenaren van het adres met den inhoud dezer missive bekend te maken.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Namens den Minister,
De Secretaris-Generaal,
(*was get.*) J. SCHRöDER.

Aan den Hooggeboren Heer Mr. L. Graaf VAN HEIDEN REINESTEIN, *Voorzitter van het IXe Landhuishoudkundig Congres te Assen.*

ADVERTENTIEN.

Behaagde het den Alwijze, in het laatst van het voorgaande jaar onzen waardigen vader PETER KAMP, in leven deurwaarder alhier, in den ouderdom van vijf

en zestig jaren door den dood van onze zijde weg te nemen; heden werd ons kinderhart op nieuw gewond door het verlies van onze beminde moeder MARGIEN VAN TAREL, in den ouderdom van bijna zeven en vijftig jaren; eene schielijk toenemende ziekte van slechts weinige dagen maakte een einde aan haar voor ons zoo dierbaar leven.

DALEN, den 8 November 1854.

KARS KAMP.
HENDERICUS KAMP.
HENDERICA KAMP.

Gisteren overleed in den ouderdom van ruim 39 jaren, mijn geliefde echtgenoot ENGEL DIGNUS KRUISSE, operateur, genees-, heel- en verloskundige alhier, diep betreurd door mij en velen tot mij.

BEILEN, 13 November 1854.

S. WEURDING,
Wed. E. D. KRUISSE.

F. M. H. Cohen,

TANDMEESTER aan het Instituut voor Doofstommen te Groningen, **kunsttanden en gebitten vervaardiger** naar de beste fransche uitvinding, is alhier gelogeerd bij den Heer HOFSTE, op Vrijdag den 17den dezer.

ONDERWIJZERS van eenigen rang, die verlangen in aanmerking te komen bij de vervulling der *VACANTE* **WINTER-BIJSCHOOL** te Mantinge, worden uitgenoodigd zich ten spoedigste bij den BURGEMEESTER der gemeente Westerbork met franco brieven aan te geven.

Aan die school is voor het halfjaar van November 1854 tot Mei 1855, behalve kost en inwoning, verbonden *f* 40.00.

WESTERBORK den 8 November 1854.

De Burgemeester der voorn. Gemeente,
S. J. OOSTING.

De ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat bij haar zijn ontvangen de **modellen** der **MANTELS, CHALES LONG, DOEKEN, BRODERIES** en de **NIEUWSTE STOFFEN voor dit saizoen.**

M. MICHEL.

GROF DENNENZAAD.

De ondergeteekende neemt de vrijheid zich even als vorige jaren aan te bevelen in het leveren van **DENNENZAAD**, en verzoekt diegenen, die **dennenzaad** verlangen, hem hiervan alsnu te verwittigen met opgaaf der hoeveelheid ponden, daar hij niet meer DENAPPELS laat plukken, dan hem zaad wordt besteld.

Diegene, die de deugdzaamheid van het zaad van den ondergeteekende niet mogten kennen, wordt bij deze om informatie verwezen naar den heer BENTHEM of VAN BON te Zuidlaren, als ook naar den heer Mr. P. VAN DER VEEN te Smilde, die reeds voor dit voorjaar weder eene aanzienlijke bestelling heeft opgegeven.

ASSEN, 12 November 1854.

P. T. VAN SON.

Odoornerveen.

De *VERKOOP* van de $^{2}/_{8}$ gedeelten in de **VEENPLAATS no. 7 blok C**, zal plaats hebben op ***VRIJDAG DEN 17 DEZER*** des middags ten 12 ure, in het logement van MENSINGH te Odoorn.

WESTERBORK, 13 November 1854.

Notaris Mr. J. T. KIJMMELL.

De Notaris HEPPENER te Borger zal, ten verzoeke van de Erven BERENT HILBERTS te Buinerveen, gemeente Borger, op

***VRIJDAG DEN 17 NOVEMBER* 1854,**

en zoo noodig, den volgenden dag, **publiek** op de *GEWONE CONDITIEN* **VERKOOPEN:**

Twee **PAARDEN**, negen **KOEIJEN**, zeventig **SCHAPEN**, twee **beslagen** en drie **onbeslagen WAGENS, PLOEGEN, EEGDEN** en verdere **BOERENGEREEDSCHAPPEN**; vervolgens **KARNEN, MELKGEREEDSCHAP** en eindelijk **HUISMEUBELS**, waaronder **1 KABINET, KASTEN, 1 KLOK, BEDDEN met toebehooren, KOPER, TIN, IJZER** en **AARDEWERK** en alles wat tot een groot **BOERENBESLAG** en **INBOEDEL** behoort.

De verkoop zal plaats hebben ten sterfhuize van BERENT HILBERTS te Buinerveen voornoemd, des morgens precies te negen uren te beginnen.

BORGER, 13 November 1854.

HEPPENER,
Notaris.

***DONDERDAG DEN 30 NOVEMBER* 1854,**

des avonds te zeven uren,

ten huize van JAN OOSTERGETEL te Assen,

INZATE:

Van 1o. de **goederen**, behoorende aan ROELOF RADEMAKER aan de Asserwijke, bestaande in **HUIS, ERF en LANDERIJEN**, bij hem in gebruik, **twee arbeiders BEHUIZINGEN** en daarbij gebruikt wordende **GRONDEN en vier kampen LANDS.**

2o. Eene voor weinige jaren *NIEUW GETIMMERDE* **BEHUIZINGE**, waarin **drie woningen** met daarachter gelegen **GROND**, staande aan den Groninger straatweg, en een perceel **WEIDE** en **BOUWLAND**, gelegen achter de Oude Koornmolen, toebehoorende aan JAN BOSMAN te Assen.

Mr. A. HOMAN, Notaris.

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van Meppel, als daartoe bij besluit van den Raad dezer Gemeente d.d. 25 October j.l. gemagtigd, brengen ter kennisse van belanghebbenden, dat door hen

OP 15 DECEMBER EERSTKOMENDE,

des voordemiddags om 11 uur,

op het Gemeentehuis alhier, de **publieke verpachting** zal plaats hebben van het *LOGEMENT*

„HET WAPEN VAN ZWOLLE",

met de daaraan verbonden opbrengst van de **Stadswaag**, alles in voege als hetzelve thans door de Weduwe BARTHOLOMEUS TEN WOLDE **is en nog wordt bewoond en gebruikt.**

Zullende deze VERPACHTING plaats hebben voor den tijd van **zes achtereenvolgende jaren**, ingaande den 1 MEI 1855 en eindigende ultimo APRIL 1861, en zulks op conditiën, die van af den 13 dezer tot voor den dag der Verpachting ter lezing zullen liggen, zoo in gemeld Logement als ter Stedelijke Secretarie.

MEPPEL, den 3 November 1854.

De Burgemeester,
E. J. RODEMANN.
De Secretaris,
DITT.

CHARADES.

XIII. Weet, dat mijn eerste omgekeerd,
Een schoone kleur u meldt;
En dat mijn tweede andersom,
Een ligchaamsdeel u spelt.
Een stad in België gelegen,
Heeft mijn geheel tot naam verkregen.

XIV. Mijn eerste is een dierennaam;
Mijn tweede vergaârt sleutels zaâm;
Mijn derde is een maat zeer groot;
't Geheel een Graaf, stierf d' heldendood.

XV. Wanneer wordt trouwen rouwen?

De oplossingen van no. IV tot no. XII in het volgend no.

BURGERLIJKE STAND.

HOOGEVEEN, 5—12 Nov. *Ondertr.* L. Fiegelant met A. Schreurs. — *Geh.* H. Stoter met A. ter Stege. — *Bev.* J. A. Booij, geb. Luchies, van d.; J. Lip, geb. Kattouw, van z.; D. Moner, geb. Fictorie, van z.; A. Boering, geb. Voerman, van z.; G. Schonewille, geb. Kikkert, van d.; A. Giethoorn, geb. Vowinkel, van z.; C. Fictorie, geb. Veldman, van z.; C. Raak, geb. Hartman, van z.; A. H. Dekker, geb. Boer, van d. — *Overl.* C. B. Feis, echtgenoote van H. Bleker, ruim $45\frac{1}{2}$ j.; J. Otten, ml., overleden te Leijden, 1 j. en 8 m.; Jan Meijer, 3 m.; A. Veuger, vrl., 13 j. en 11 m.

COEVORDEN, 5—12 Nov. *Geh.* G. Turien en H. E. Cremer; J. H. Santman en H. Klijse. — *Bev.* J. Assen, geb. Blaauw, van z.

MEPPEL, 27 Oct.—3 Nov. *Ondertr.* M. Kombrink met J. de Kleine. — *Bev.* J. Faber, geb. Bonnes, van d., G. Venema, geb. Slagter, van z.; H. Vermeulen, geb. Kuiper, van d.; W. Steenbergen, geb. Tuin, van d. — *Overl.* H. Noorman, 82 j. en 9 m., weduwe van D. Bos; B. J. Put, 41 j. en 8 m., weduwe van Jb. Zomer; M. de Vries, 11 j., vrl.; R. Meijer, 5 j., ml.; E. Roelink, 62 j., weduwe van J. Visser, B. Prins, 1 j. en 11 m., ml.; J. A. Bos, 9 j., ml.; J. Veneman, 2 j., vrl.; W. Jans, 5 j. vrl.; H. Bokkers, 71 j. en 11 m., echtgenoot van H. Lippenhof; H. Labrie, 44 j. en 11 m., echtgenoot van F. Boerwinkel; H. van Veen, 2 j. en 7 m., ml.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 14 Nov.

Tarwe, Jarige	70	N.pd.	*f* 00.00	Boekweit, zand	64	N.pd. *f*	7.20
„ N. Oml.	70	„	„ 12.60	„ „	66	„ „	7.60
dito.	72	„	„ 13.20	„ veen	64	„ „	6.90
„ „ Old.	70	„	„ 12.30	„ „	66	„ „	7.30
„ „ „	72	[illegible]	[illegible]	Paardenboonen . . *f*		7.50 à	8.40
Rogge, N. Inl.	66	„	„ 10.15	Groene Erwten. „		9.50 à	10.50
„ „ „	68	„	„ 10.55	Graauwe „ „		9.50 à	10.50
„ „ „	70	„	„ 10.95	Koolzaad . . . *f*		14.25 à	14.75
Haver. N. dikke	40	„	„ 4.45	Gort, grove . . „		11.00 à	12.00
„ „	42	„	„ 4.65	Gort, parel , „		14.25 à	16.50
„ Voer	36	„	„ 4.00	Olie, raap per vat		48.00 à	00.00
„ „	40	„	„ 4.40	Raapkoeken		à	00.00
„ Zwarte	36	„	„ 3.90	Lijnkoeken		00.00 à	00.00
„ „	40	„	„ 4.30	Boter $^{1}/_{4}$ ton. . . .		00.00 à	00.00
Garst, N. wint.	54	„	„ 6.20	Boter $^{1}/_{8}$ „		à	00.00
„ „ „	56	„	„ 6.50				
„ „ zomer	56	„	„ 6.30				
„ „ knob.	60	„	„ 6.65				

Tarwe vooral in de beste soorten iets hooger verkocht. — Rogge en Boekweit 25 cent aangenamer. — Gerst in de beste soorten prijshoudend; mindere niet driftiger. — Haver 10 cent hooger verkocht. — Boonen in de beste soorten ruim prijshoudend. — Koolzaad mede hooger verkocht. — Gort prijshoudend.

ZWOLLE, 10 Nov. Tarwe *f* 13,50 a *f* 15,00 — Rogge *f* 9,25 a *f* 10,50. — Boekweit *f* 6,25 a *f* 8,00. — Aardappelen *f* 2,00 a *f* 2,50. — Boter per $^{1}/_{8}$ ton *f* 21,00 a *f* 21,50; per ℔ *f* 0,80 a *f* 0,95.

STEENWIJK, 13 Nov. Rogge *f* 8,50 a *f* 10,10. — Boekweit *f* 7,00 a *f* 8,25. — Boter per $^{1}/_{8}$ ton *f* 20.50 a *f* 00,00.

OLDEMARKT, 11 Nov. Boter per $^{1}/_{8}$ vat *f* 20,50 a *f* 21,00.

AMSTERDAM, 13 Nov. TARWE en ROGGE met weinig handel tot vorige prijzen. TARWE: 130 ℔ p. b. Pool. *f* 500; 130 ℔ oude dito *f* 510; 129 ℔ oude Holst. *f* 472; 130 ℔ Pomm. *f* 465; 135 ℔ Kubanka *f* 465, 470. Rogge: 122 ℔ jarige Pruissische *f* 350; 119 ℔ nieuwe Archangel *f* 340. — GARST hooger; 111, 112 ℔ nieuwe Deensche *f* 250, 253; 112 ℔ oude dito *f* 240. — HAVER zonder handel. — BOEKWEIT hooger; 122, 123, 124, 125 ℔ Holsteinsche *f* 265, 268, 271, 274; 119 ℔ jarige dito *f* 245; 122, 123 ℔ Ameri. en Nijkerker *f* 270, 273, 126 ℔ Gordijker *f* 273, 120 ℔ Groninger Veen *f* 248. — ERWTEN Graauwe en Groene bragten ruim vorige prijzen op. Witte waren niet ter veil. — KOOLZAAD £ $1\frac{1}{2}$ hooger; Holsteinsch £ 79; op 9 v. Olie in Nov. £ 81, April £ 80; Sep. £ 73. — LIJNZAAD ruim prijshoudend, 110 ℔ Archangel *f* [illegible]; 108 ℔ Catanie *f* 413. — RAAPOLIE zeer willig; op 6w. *f* $50\frac{1}{2}$; Vliegend *f* 49, $\frac{1}{2}$; 1o. Dec. *f* 49, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, Mei *f* 47, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$; Sept. *f* $43\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$. — LIJNOLIE ruim prijshoudend; op 6w. *f* $42\frac{1}{4}$; Vliegend *f* 41; 1o. Dec. *f* $40\frac{3}{4}$, 41; Voorjaar *f* $40\frac{3}{4}$. — HENNEPOLIE op 6w. *f* $46\frac{1}{4}$; Vliegend *f* 45. — RAAPKOEKEN der 1040 stuks *f* 85 a 90. — LIJNKOEKEN per 104 stuks *f* 12 a $15\frac{1}{2}$. — MOUTWIJN *f* $30\frac{1}{2}$ per vat contant, voor benoodigden besteed; men bood *f* 30 om binnen veertien dagen te leveren. — JENEVER 100 % Amst. proef *f* $36\frac{1}{2}$ a *f* 37 per vat contant.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 13 Nov. 1854.

			GEBLEVEN.
Nederl. W. S.	$2\frac{1}{2}$	pct.	$59\frac{1}{4}$
„ „	3	„	$70\frac{5}{8}$
„ „	4	„	$89\frac{3}{8}$
Amort. Synd.	$3\frac{1}{2}$	„	
Handelm.	$4\frac{1}{2}$	„	$121\frac{3}{4}$
O. I. Leening	4	„	$88\frac{7}{8}$
Aand. Holl. Spoorw			
Aand. Rijn Sp.	$4\frac{1}{2}$	„	
Haarl. Meer	5	„	
Rusl. Ob. Hope	5	„	100
Dito 1828/29	5	„	$99\frac{1}{4}$
Cert. 1831/33	5	„	$82\frac{1}{2}$
Dito 1840	4	„	75
Dito Stieglitz	4	„	
Ins. in Assign.	6	„	
Cert. van dito	5	„	$57\frac{1}{4}$

			GEBLEVEN.
Polen. Oblig.	4	pct.	65
Spanje. Oblig.	1	„	$17\frac{13}{16}$
Obligatiën	3	„	$37\frac{1}{4}$
Binnenl.	3	„	$32\frac{3}{8}$
Amortisable			$4\frac{3}{16}$
Bewijz. Coup.			$5\frac{9}{16}$
Oostenrijk,			
Oblig. Goll	5	„	
„ „	4	„	
„ Metal.	5	„	$64\frac{5}{8}$
„ „ N.	5	„	$74\frac{3}{4}$
„ „	$2\frac{1}{2}$	„	$32\frac{5}{8}$
Belgie, Cert.	$2\frac{1}{2}$	„	
Rothschild	$2\frac{1}{2}$	„	
Portug., Oblig.	3	„	$36\frac{5}{16}$
„	4		
Amerika Bank-Act.			$3\frac{7}{16}$

DE VERTELLER ENZ.

De Zwarte zee.

De Zwarte zee is een groot ovaal bekken van 250 uren lengte, waarvan de breedte van 50 tot 100 uren verschilt. Er is geen ebbe en vloed, het water is weinig zout wegens de verbazende massa van zoet water, dat zij van de omringende bergketenen en van de groote rivieren, die er in loopen, ontvangt. Zij heeft opgehouden geducht te zijn sedert den voortgang der zeevaartkunde, sedert zij wel bekend geworden en door de schepen van den Europeschen handel bezocht is. Haar gebrek voor de zeelieden is dit, dat zij eene naauwe zee is, in welke men bij stormen ruimte mist om voor den wind te vlugten, gelijk men zegt, eene zee, waarin men gevaar loopt om weldra de kust te ontmoeten, en de kust is het meest te vreezen voor een schip, dat door storm beloopen wordt, vooral in tijd van oorlog, zoo het naar eene vijandelijke kust gedreven wordt.

Een overtogt van Keizer Nicolaas zal een voorbeeld van de stormen der Zwarte zee geven. Hij liep er in 1828 gevaar van om te komen, bij den overtogt van Varna naar Odessa, ofschoon die van korte duur was. Varna had na een lang beleg gecapituleerd. De Keizer scheepte zich den 14 Oct. op het linieschip *de Keizerin-moeder* in, vergezeld door zijn' broeder, den Grootvorst Michaël en eenige generaals. Het schip werd gecommandeerd door een Engelsch zeeman, kapitein Coutt. Graaf Nesselrode, gelijk zijne kanselarij en de vreemde gezantschappen, die toen het hoofdkwartier volgden, gingen aan boord van een ander schip. Er was een scherpe noordenwind.

Naauwelijks van de reede gegaan, werden de beide schepen door eenen geduchten storm beloopen en later door zware mist gescheiden. De hoogte der golven was vreesselijk; de groote masten en de ra's waren door de woede van den wind gebroken. De duisternis van den nacht vermeerderde weldra de verwarring, die aan boord van het keizerlijke schip heerschte, en den volgenden dag bleef de mist even zwaar voortduren. In den nacht van den tweeden dag vreesde men op de kust van Turkije te zullen stranden. Toen op den morgen van den derden dag het schip reddeloos was, meende men dat er geen ander middel van behoud voor den Keizer overbleef, dan in den Bosphorus te vlugten, en over dit uiterste middel werd beraadslaagd. Maar men besloot liever alles te wagen, dan den Keizer bloot te stellen, om zich gevangene van den Sultan te zien. Eindelijk had men het geluk zich door wanhopige pogingen in volle zee te houden, en na 4 dagen van groot gevaar, kon de Keizer te Odessa aan land gaan.

Intusschen ondervond het schip, door de legatiën en de kanselarijen ingenomen, nog erger. Geheel reddeloos, zonder zeilen of want, zonder levensmiddelen of voorraad, scheen het ieder oogenblik op het punt van verzwolgen te worden. Men verbeelde zich den droevigen staat van Graaf Nesselrode en van het diplomatische corps, zonder twijfel weinig geschikt voor de ongeneugten der zee, gelijk voor de gevaren en ijsselijkheden van den storm. De Russen zeiden reeds de gebeden der stervenden op, en, in hunne kapotten als in een lijkkleed gewikkeld, weigerden zij om zonder hoop tegen de woede der winden en golven te strijden. Het was eerst na acht dagen, toen de wind handelbaar geworden was, dat men, terwijl men eenige brokken zeildoek aan de ra's spande, de haven van Sebastopol kon bereiken, toen het scheepsvolk, de passagiers en de ongelukkige diplomaten half dood waren van honger, van koude en van vermoeidheid.

Daar de stormwinden meest altijd uit het noorden blazen en de zuidenwind over het algemeen minder hevigheid heeft, loopen de schepen der Fransche en Engelsche vloot minder gevaar om op de kusten van zuidelijk Rusland geworpen te worden. De Zwarte zee is diep en zonder klippen. Zij heeft in hare geheele uitgestrektheid slechts twee kleine eilanden van geen belang. Zijn de groote en ruime havens zeldzaam, de baaijen en beschutte reeën zijn talrijk genoeg om de gevaren der scheepvaart te verminderen. Deze gevaren zijn thans veel verminderd door het gebruik van den stoom, die de schepen toelaat tegen de stormen te strijden en bij tijds gunstige reeën te kiezen. De breedte der landen, die rondom de Zwarte zee liggen, is die van het noorden van Italie en het zuiden van Frankrijk. Maar de winters zijn er dikwijls zeer streng. De Donau bevriest bijna alle 4 of 5 jaren, gelijk ook de haven van Odessa, de kleine baaijen van de zee van Asof en de uitloop der groote rivieren van Rusland. De zuidelijke kust van de Krim is de eenige, waar men een meer gematigd klimaat geniet. Voor het overige is de Zwarte zee veel minder ongunstig dan de Oostzee, daar zij niet, gelijk deze, in verscheidene bassins of bekkens is uitgesneden, en hare kusten niet omzoomd zijn met eenen langen gordel van eilanden, eilandjes en rotsen, die de vaart overal gevaarlijk en de militaire operatiën zeer moeijelijk maken.

GEDRUKT BIJ GRATAMA TE ASSEN.

Het ontwerp van wet, houdende *afschaffing van de accijnsen op den turf en op de steenkolen*, luidt als volgt:

Art. 1. Met den 1sten April 1855, worden buiten werking gesteld, behoudens het bepaalde in art. 2, 9 en 10 dezer wet:

a. De wet van 26 Dec. 1833 (*Staatsblad* no. 72).
b. De wet van 30 Dec. 1839 (*Staatsblad* no. 56).
c. De wet van 30 Dec. 1839 (*Staatsblad* no. 57).
d. De wet van 26 Dec. 1833 (*Staatsblad* no. 73).
e. De wet van 23 Dec. 1837 (*Staatsblad* no. 75).
f. Art. 1 der wet van 22 Dec. 1835 (*Staatsblad* no. 38).
g. Art. 3 en 4 der wet van 30 Dec. 1840 (*Staatsblad* no. 95).

§ 1. *Bepalingen betreffende den afpeil van den turf in de Veenderijen.*

Art. 2. De artt. 5, 6 en 7 der wet van 30 Dec. 1839 (*Staatsbl.* no. 56) in verband met art. 31 der wet van 26 Dec. 1833 (*Staatsbl.* no. 72), alsmede de artt. 33, 34, 35 en 36 der wet van 30 Dec. 1839 (*Staatsbl.* no. 57) blijven in kracht, voor zoo ver daarvan in de hierna volgende bepalingen niet wordt afgeweken. Zij gelden zoowel ten aanzien der veréffening en aanzuivering van de rekeningen met de veenlieden tot en met 1 Januarij 1855 geöpend, als ten aanzien van de opgaven en de peilingen, in art. 4 en 5 dezer wet vermeld.

Art. 3. De rekeningen met de veenlieden, op 1 Januarij 1855 geöpend, worden met 31 Maart 1855 afgesloten. De aanzuivering der rekeningen geschiedt vóór 30 September 1855.

Art. 4. Voor middernacht van 31sten Maart 1855, moet de veenman bij den ontvanger eene opgave inleveren van den voorraad turf, herkomstig van de verveeningen van 1854 en vroegere jaren, die op den 31sten Maart 1855 in zijne veenderijen en daartoe behoorende schuren en bergplaatsen voorhanden is.

Art. 5. De peiling van dien voorraad moet voor den 1sten Mei 1855 zijn afgeloopen. De bevonden voorraad wordt op de rekening van 1855 afgeschreven.

Art. 6 Indien een veenman geen genoegen neemt met den uitslag der peiling, is hij gehouden zich deswege, binnen 24 uren na den afloop der peiling, schriftelijk aan den ontvanger te verklaren, ten einde onverwijld eene herpeiling te doen plaats hebben.

Art. 7. Aan den veenman, die na den 31sten Maart 1855 turf verlangt te vervoeren uit zijne veenderij of de daartoe behoorende schuren of bergplaatsen, zoolang de peiling in art. 5 vermeld, nog niet is afgeloopen, wordt op zijne aanvrage, door den ontvanger, onder wiens kantoor de plaats van uitslag behoort, kosteloos een bewijs van uitslag uitgereikt, volgens het model bij deze wet gevoegd. Nadat dit bewijs ten kantore van de afgifte is teruggekomen, voorzien van eene verklaring van 's rijks ambtenaren nopens hunne bevinding, wordt de daarin uitgedrukte hoeveelheid naar die bevinding, in rekening gebragt bij de vergelijking van de juistheid der gedane aangifte met de uitkomsten der peiling.

Art. 8. Geen turf mag na den 31sten Maart 1855 in eene veenderij of in de daartoe behoorende schuren en bergplaatsen, worden ingeslagen, noch in de veenderijen van de eene plaats naar de andere worden overgebragt, zoolang de peiling niet geheel is afgeloopen, op verbeurte eener boete van *vijf honderd* gulden.

Art. 9. Tot het doen van verveeningen vóór den 1sten Mei 1855 wordt een consent vereischt, op den voet van artt. 7 en 8 der wet van 26 Dec. 1833 (*Staatsbl.* no. 72) of van artt. 5 en 9 der wet van 30 Dec. 1839 (*Staatsbl.* no. 57). Verzuim hiervan is strafbaar volgens de bepalingen van die artikelen.

Art. 10. De turf op de consenten in het vorig artikel vermeld, geveend, wordt niet op rekening gebragt. Hij moet in de veenderijen gescheiden van den ouden turf afgezonderd worden gehouden, zoolang de peiling niet geheel is afgeloopen.

Art. 11. Overtreding van het bepaalde in de tweede zinsnede van het voorgaand artikel, wordt gestraft met eene boete van vijfhonderd gulden.

Dezelfde boete verbeurt de veenman, die turf, na den 31sten Maart 1855 geveend, onder den ouden turf vermengt voor den geheelen afloop der peiling, of die, ter aflevering van den nieuwen turf, zich voorzien heeft van biljetten voor de aflevering van ouden turf.

§ 2. *Bepalingen betreffende den afpeil van de Steenkolen in de magazijnen van handelaars, die eene rekening van crediet op termijnen hebben.*

Art. 12. Na den 31sten Maart 1855 heeft eene peiling plaats van den voorraad schaalkolen, maatkolen en sintels, voorhanden bij de handelaren, die voor den accijns op die voorwerpen eene rekening van crediet op termijnen bij de administratie van 's rijks belastingen geopend hebben. Die peiling moet vóór den 15den April 1855 afgeloopen zijn.

Art. 13. De termijnen van crediet, vervallende na 31 Maart 1855, worden na de uitkomsten van die peiling op de rekening afgeschreven. Bevinding van eene grootere hoeveelheid schaalkolen, maatkolen of sintels, dan waarvoor de rekening des handelaars nog onaangezuiverd staat, geeft nimmer aanspraak op teruggave van accijns.

Art. 14. De handelaars in art. 12 bedoeld, zijn gehouden vóór middernacht van den 31sten Maart 1855, eene schriftelijke opgave van den voorraad schaalkolen, maatkolen en sintels, in hunne pakhuizen en bergplaatsen aanwezig, in te leveren bij den ontvanger der gemeente, waar die pakhuizen en bergplaatsen gelegen zijn. Die opgave behelst eene juiste vermelding van de ligging, de wijk en het nommer der pakhuizen en bergplaatsen, en van de hoeveelheid schaalkolen, maatkolen en sintels, in elk derzelve voorhanden. Van deze aangifte geeft de ontvanger een bewijs van ontvangst aan den aangever.

Art. 15. De handelaar, die op het tijdstip in het vorig art. vermeld, geene opgave heeft gedaan, wordt gerekend geenen voorraad voorhanden te hebben.

Art. 16. De aangever wordt uiterlijk 24 uren voor den aanvang der peiling, door den ontvanger uitgenoodigd bij de peiling tegenwoordig te zijn, of wel zich daarbij door iemand van zijnentwege te doen vertegen woordigen. Voldoet de aangever niet aan die uitnoodiging, dan wordt hij gerekend in de uitkomst der peilingen te hebben berust. Onmiddelijk na den afloop der peiling wordt de uitkomst aan den aangever of zijnen vertegenwoordiger medegedeeld.

Art. 17. Indien de handelaar, bij de peiling aanwezig of vertegenwoordigd geweest zijnde, met den uitslag der peiling geen genoegen neemt, hetzij zijne bezwaren de bevinding der hoeveelheid of die van de soort der steenkolen betreffen, is hij verpligt zich deswege schriftelijk aan den ontvanger te verklaren, binnen vierentwintig uren nadat hij van de uitkomst kennis heeft gekregen, ten einde onmiddelijk eene herpeiling te doen plaats hebben.

Art. 18. Indien de aangifte in art. 14 vermeld eene grootere hoeveelheid, hetzij van schaalkolen, hetzij van maatkolen, hetzij van sintels, bevat, dan bij de peiling bevonden wordt, en indien het verschil grooter is dan het *één tiende* van de aangegeven hoeveelheden, vervalt de aangever in eene boete van den vijf dubbelen accijns en van de opcenten, zoo als die op 31 Maart 1855 verschuldigd waren, berekend over het minder bevondene.

Art. 19. De deuren en andere ingangen van de pakhuizen en bergplaatsen, die volgens art. 14 zijn aangegeven, worden na de aangifte door de administratie, doch ten koste des aangevers, van sloten voorzien; de sleutels waarvan onder berusting van den ontvanger blijven.

Dadelijk na afloop van de peiling, indien de handelaar met de uitkomst heeft genoegen genomen, of na de herpeiling, zoo die gevorderd werd, of eindelijk na het verstrijken van den termijn in art. 17 gesteld, indien de handelaar geene herpeiling heeft gevorderd, worden die sloten weggenomen.

Art. 20. Indien een pakhuis of eene bergplaats niet voor behoorlijke afsluiting vatbaar is, wordt zij, ten koste van den handelaar, door de administratie onder bewaking gesteld tot op de tijdstippen in de tweede zinsnede van het vorig art. aangewezen.

Art. 21. Uitslag uit aangegevene pakhuizen of bergplaatsen mag voor den afloop der peiling niet plaats vinden in mindere hoeveelheid dan van 1600 pd. schaalkolen, of van 20 mudden maatkolen of sintels. Aan den handelaar, die uit zoodanige pakhuizen of bergplaatsen uitslaan wil, wordt, op zijne aanvrage, door den ontvanger der gemeente, waar het pakhuis of de bergplaats gelegen is, kosteloos een bewijs van uitslag uitgereikt, volgens het model bij deze wet gevoegd. Dit bewijs wordt, bij den uitslag, door 's rijks ambtenaren afgeteekend en ingetrokken, en wordt de daarin uitgedrukte hoeveelheid, naar de bevinding der ambtenaren, in rekening gebragt bij de vergelijking van de juistheid der aangifte met de uitkomsten van de peiling.

Art. 22. In de pakhuizen of bergplaatsen, die aangegeven zijn, mag geen inslag van steenkolen of sintels plaats hebben voor den geheelen afloop der peiling, op verbeurte eener boete van *f* 500.

§ 3. *Algemeene bepaling.*

Art. 23. De kohieren van den aanslag in de admodiatie van de accijnsen op turf en op steenkolen in het hertogdom Limburg, voor 1855, worden niet verder dan over de drie eerste maanden van dat jaar ingevorderd.

Art. 24. Het invoerregt op den turf wordt afgeschaft.

(De Memorie van toelichting hebben hoofdzakelijk wij in het vorig No. medegedeeld.)

Uit de memorie van beantwoording door de Regering van het Voorloopig Verslag der Rapporteurs van de Tweede Kamer der Staten-Generaal omtrent de begrooting voor 1855 *ontleenen wij het volgende:*

— In betrekking tot de wet op de middelen wordt door den minister van finantien o. a. gezegd:

De vraag of het tijdstip gekomen is, om tot eenige vermindering van lasten over te gaan, werd, blijkens het Voorloopig Verslag, door een niet onaanzienlijk aantal leden ontkennend beantwoord. Alhoewel de Regering toegeeft, dat de politieke toestand van Europa thans wel zooveel reden van bezorgdheid oplevert, als op het tijdstip, toen de wet op de middelen werd ontworpen, gaat zij echter niet verder dan hieruit tot het besluit te komen, dat aan de schatkist geen hooger bedrag van middelen moet ontnomen worden, dan datgene hetwelk de regering heeft voorgesteld. Moge men dus van gevoelen verschillen of de vermindering van lasten, die de Regering voordraagt, de meest gewenschte is, grootere offers van de schatkist te vorderen zou in de gegeven omstandigheden hoogst ongeraden moeten geacht worden.

Wat de aanmerking betreft, door die leden gemaakt, welke eene vermindering van de lasten der natie op dit tijdstip niet gewenscht achten, dat een staatsman zich niet door geheele of halve toegevendheid moet laten verleiden, welke ten nadeele des lands zoude strekken, zoo geeft de Regering de juistheid daarvan in het algemeen volkomen toe; doch zij ontkent dat zulks op de voorgestelde maatregelen toepasselijk is.

Wat betreft het gevoelen van andere leden, dat het oogenblik gekomen is om aan de radicale hervorming van het belastingstelsel de hand te slaan, zoo kan de regering in dit gevoelen niet deelen. Op het oogenblik dat vier Europesche mogendheden, en onder deze drie van den eersten rang; in eenen belangrijken krijg zijn gewikkeld, waarvan het einde noch de uitslag te voorzien is, zou de Regering het hoogst onvoorzigtig achten, het belastingstelsel geheel van aard te doen veranderen.

Het is der Regering aangenaam te vernemen, dat de meerderheid der leden geneigd scheen te zijn haar zegel aan het voorstel der afschaffing der tonnegelden te hechten, en meent zij ter oplossing der bedenkingen van de minderheid te mogen opmerken, dat na de vrijgevige beginselen, welke in zaken van handel en scheepvaart bij de wet van 8 Augustus 1850 zijn gehuldigd, eene heffing van tonnegelden bezwaarlijk konde gehandhaafd worden zonder inbreuk te maken op de beginselen, waardoor alzoo het tonnegeld inderdaad konde gerekend worden niet meer een billijk bestanddeel van het Nederlandsche belastingsel uit te maken.

Niet zonder leedwezen heeft de regering ontwaard dat het voorstel tot afschaffing van de 23 opcenten op de belasting van het gemaal bij het onderzoek van de afdeelingen slechts een beperkten bijval heeft gevonden.

Zoo men volkomen kan toegeven, dat, ook ondanks deze afschaffing der opcenten, de formaliteiten aan de belasting verbonden zullen blijven bestaan, kan men echter niet instemmen met het gevoelen dat de maatregel geene wezenlijke vermindering van de lasten des volks zou daarstellen.

Het moge waarheid zijn dat eene ontheffing van 50 centen op eene belasting van *f* 2.70½ per honderd pond tarwe en van 15 centen op de 81 centen per 100 pond rogge weinig merkbaar zal zijn voor degene, die zijn brood bij den bakker koopt, maar dat dit evenzeer het geval zal wezen ten aanzien van hem, die zelf van eigen meel zijn brood bereidt en dit zelf bakt of voor loon laat bakken, gelijk dit zoowel in de steden als voornamelijk ten platten lande het geval is, kan de Regering geenszins toegeven. Voor dezen toch staat de accijns gelijk met eene directe belasting en elke vermindering daarop wordt door den belastingschuldige gezien, kan door hem berekend worden.

Dat uit eene geheele afschaffing van den accijns, ook eene meer tastbare verligting van lasten zou voortvloeijen, zal wel geen tegenspraak lijden, maar behalve de bezwaren, welke uit het oogpunt van 's Rijks geldmiddelen zich tegen zoodanigen maatregel verzetten, valt het nog te betwijfelen of zelfs in dat geval de verbruikers, die hun brood bij bakkers aankoopen, wel eene ontheffing zouden ondervinden, welke tastbaar genoeg is, om aan hunne verwachting te beantwoorden. Immers de geheele belasting bedraagt op de mud tarwe *f* 2.02, en rogge *f* 0.55; bij rijzende markt zou de prijs van het brood dus evenmin verminderen, als door de afschaffing van den accijns op de varkens en schapen op den prijs van het vleesch en spek eene vermindering is bespeurd.

Bij de beoordeeling van het voorstel tot afschaffing der bedoelde opcenten moet ook niet uit het oog worden verloren, dat toen de wet op de middelen werd ontworpen, men de staatkundige omstandigheden in aanmerking heeft genomen. Evenzeer als men er toe komt bij groote behoeften voor de huishouding van den Staat de belasting met opcenten te verzwaren, evenzeer is het rationeel, wanneer de schatkist minder behoeft te eischen, in de eerste plaats de opcenten weg te laten. Vorderen politieke verwikkelingen groote offers van de natie, of brengen de overige belastingen door dezelfde oorzaak minder op, het middel ligt voor de hand om eene aanvankelijke verbetering te vinden door de opcenten weder op de belasting te brengen. Schaft men daarentegen de belasting geheel af, dan gaat men over tot eenen maatregel van ver uitziende gevolgen; want eene belasting, die eenmaal afgeschaft is, op nieuw in het leven te roepen, levert steeds de grootste moeijelijkheid op.

— De nota, door een lid der Kamer (*v. Bosse*) ingediend, geeft aanleiding tot de volgende aanmerkingen:

De heer *v. Bosse* wil uit het bedrag van het eindcijfer der begrooting, de onwederlegbare bewijzen putten van eene neiging tot vermeerdering der uitgaven van den Staat. De dienst van het vorig jaar wijst die strekking aan. Zij eischte ruim *zes ton* gouds meer, dan de dienst van 1852. Maar de steller der nota, die de begrooting voor 1853 indiende en verdedigde, heeft er toe bijgedragen, dat de begrooting eene meerdere uitgave dan *zes ton* gouds eischte! Hij kan dan daarin toch geen bewijs vinden van eene neiging tot vermeerdering van uitgaven bij de tegenwoordige Regering. Later is de oorspronkelijke begrooting van 1853 nog vermeerderd met *f* 653,133,42. Wanneer men echter nagaat, dat daarin begrepen is eene som van *f* 490,000, welke, ingevolge eene overeenkomst, door den steller der nota zelve onderteekend en gesloten met de Rhijn-spoorweg-maatschappij, aan dat ligchaam moest worden uitbetaald en *f* 125,000 wegens herstel van waterkeeringen in Zeeland, gevorderd door de schade, welke de storm van 26 September 1853 had aangebragt, dan zal men moeten erkennen, dat de beide uitgaven niet wel kunnen worden toegeschreven aan de neiging der Regering tot meerdere uitgaven.

't Schijnt echter, dat de heer *v. Bosse* meer wil doen uitkomen, dat men spaarzamer had behooren te werk te gaan in het besteden der toegestane gelden.

Maar in welk opzigt had men hier of daar zuiniger kunnen zijn in de uitgaven? Meer uitgaven bewijst nog niets voor de toegedichte neiging. Hij die eenmaal 's Rijks uitgaven mede bestuurde, zal van de juistheid dier stelling wel geheel doordrongen zijn. Het eene jaar meer — het andere minder uit geven van de toegestane sommen, hangt dikwijls van eene menigte bijzonderheden af, die men in rekening moet brengen, om tot eene juiste gevolgtrekking te komen.

Het dienstjaar 1849 had een batig saldo van *f* 1,984,630.23⁵ — het dienstjaar 1850 gaf *f* 1,534,039.72⁵. Maar hoe onbillijk zou het zijn aan de bewindslieden in 1850 meer neiging tot vermeerdering van uitgaven

toe te schrijven, dan in 1849. Om dit te bewijzen, zou men post voor post hebben moeten aantoonen, dat er meer te besparen was geweest.

Bespaard is er van:

1849 — *f* 1.984,630.23[5]
1850 — - 1,524,039.72[5]
1851 — - 1,366,398.76
1852 — - 1,115,902.49
1853 — - 634,494.77

Men ziet dat de besparingen gedurig verminderen en 't verschil tusschen 1852 en 1853 nagenoeg gelijk staat met dat tusschen 1849 en 1850, maar daaruit zijn — men wil geen verwijt of wapen tot bestrijding — de volgende opmerkingen te maken:

1o. tegenover elke raming van een volgend dienstjaar te stellen de uitgaven gedaan of nog te doen over eene voorgaande raming, doet haar langs zoo meer naderen tot de werkelijk te verwachten uitgaven en zal de besparingen hoe langs zoo meer doen inkrimpen.

2o. dat, als echter het eindcijfer der begrooting steeds klimmende is, zulks het gevolg was van nieuwe behoeften waaraan men voldeed, zoo men meende in het welbegrepen belang van den Staat.

3o. dat het eindcijfer der verkregen besparing op de uitgaven niet is aan te nemen als een juiste maatstaf van het meer of min zuinig beheer, maar dit moet gevonden worden door vergelijking en met het oog op de soms groote uitgaven, die geene vermindering toestaan.

Daar de heer *v. Bosse* goedvond 1853 tegenover 1852 te stellen, zal tot toelichting van de derde opmerking het volgende kunnen dienen:

In 1852 liet men eene som van *f* 481,407.72 meer onbeschikt op de verschillende begrootingen. Waarom in 1853 niet even veel onbeschikt gelaten?

De Regering geeft daarop antwoord door eene beschouwing van elk hoofdstuk afzonderlijk, en, alles kortelijk zamenvattende, toont zij aan, dat de begrooting voor 1855 die van 1851 met *f* 2,854,417,81[5] te boven gaat, doch dat vooreerst de verhooging van uitgaven voortdurend heeft plaats gevonden, ook vóór dat de tegenwoordige Minister aan het hoofd der verschillende departementen was geplaatst — dat vele verhoogingen, in de twee laatste jaren voorgedragen, gevorderd werden, om voort te zetten hetgeen begonnen werd — dat de twee aanzienlijkste verhoogingen, die van oorlog en marine, bedragende met elkanderen ruim 15 ton gouds, in 't geen vroeger daaraan te weinig werd ten koste gelegd en in de tijdsomstandigheden eene voldoende verklaring vinden, en dat eindelijk niet uit het oog moet verloren worden, dat vele verhoogingen van uitgaven met vermeerdering van inkomsten gepaard gaan.

Het tweede betoog des heeren *v. Bosse* moet bewijzen, dat thans eene som van *f* 3,200,000 tot vermindering van lasten kan worden aangewend, zonder gevaar om het evenwigt tusschen ontvangsten en uitgaven te zien verbreken.

Daartoe gaat de steller uit van de werkelijke opbrengst der middelen in 1853, en komt tot het resultaat dat de raming *f* 1.826,861.69[5] blijft beneden de werkelijke opbrengst van 1853. Er kan geen gegronde twijfel bestaan, zegt hij, of de opbrengst der middelen, (tenzij buitengewone gebeurtenissen daarop invloed uitoefenen), zal in 1855 gelijk staan met die van 1853 of die overtreffen.

Zulk eene stelling werd door de Regering met bevreemding gehoord, uit den mond van iemand, wien gedurende eenige jaren het beleid van 's Lands financiën is toevertrouwd geworden.

De Regering vraagt: *welk voorzigtig Minister van Finantien zal niet het bedrag der middelen eenigzins beneden de werkelijke opbrengst van het laatst voorgaande jaar ramen, ten einde niet aan te korten te zijn bloot gesteld.*

En in de tweede plaats: *moet niet alles wat rondom ons voorvalt, ons de mogelijkheid van buitengewone gebeurtenissen voor oogen houden?*

De eerste vraag beantwoordt de Regering, met te wijzen op den heer *v. Bosse* zelf als Minister. In 1853 bragten de middelen *f* 3,031,203.38 meer op dan de raming was. Die raming was door hem ontworpen. Zij ging uit van de opbrengst der middelen in 1851. Nu mag men met regt vragen: *heeft de steller zich toen schuldig gemaakt aan de onvoorzigtige handelwijze, waartoe hij nu 's Lands Regering wil dringen? Heeft hij toen al de middelen zoo hoog geraamd als hare opbrengst in* 1851 *geweest was?*

't Antwoord is ontkennend.

Wanneer men de raming voor 1853 met de werkelijke opbrengst van 1851 vergelijkt, dan vindt men, dat de eerste *f* 1,412,434.25[5] minder dan de laatste was.

Dat was loffelijke voorzigtigheid van den toenmaligen Minister, maar wanneer hij nu *een gedeelte* der middelen voor 1853 ruim 14 ton gouds raamt beneden de werkelijke opbrengst van 1851, dan zou men het van den heer *v. Bosse* minder dan van eenen anderen hebben mogen verwachten, dat hij het zou misprijzen, dat thans *al* de middelen gezamenlijk voor 1855 dertien tonnen gouds minder geraamd worden dan zij in 1853 hebben opgebragt.

Ten aanzien der tweede vraag wijst de Regering, hoewel slechts ter loops, op het hagchelijke van den politieken toestand van geheel Europa. Vergunt die, dat men de opbrengt der middelen in 1855, zonder twijfel, gelijk stelle met die van 1853, — of dat men aan geene uitgaven denke waarvan thans nog geen sprake is?

De Regering zal de hand niet leenen aan afschaffing van belastingen, welke op zoo ligtvaardige gronden steunt.

De stelling des heeren *v. Bosse*, dat men veilig *f* 3,200.000 aan belasting kan afschaffen, gaat dan aan *twee zijden mank*, wijl de middelen welligt minder kunnen opbrengen en er meerdere uitgaven kunnen worden geëischt. Als b.v. de veiligheid van den Staat vordert, dat de miliciens 12 in plaats van 6 maanden onder de wapenen moeten blijven, valt er op het cijfer van *f* 3,200,000 nog al wat af te dingen.

De Regering zegt ten slotte, dat het onverantwoordelijk zou zijn, in de tegenwoordige omstandigheden eene belasting tot zoo evengenoemd bedrag af te schaffen, daar men alsdan onvermijdelijke tekorten zou tegemoet gaan, wanneer óf de middelen minder opbragten dan in 1853 óf de drang der omstandigheden tot uitgaven drong, waarop thans niet is gerekend.

— Betreffende het 4e hoofdstuk, heeft Z. E. de Minister van Justitie, onder anderen, te kennen gegeven, dat de in September benoemde commissie met den meesten ijver en in den ruimsten zin aan het eerste gedeelte van haar mandaat om, in overleg met den Minister van Justitie, vast te stellen de grondslagen eener regterlijke organisatie, heeft voldaan; — dat beiden genoegzaam eenstemmig hebben gedacht over de middelen, om de regtsvordering in burgerlijke zaken minder kostbaar te maken, maar dat deze eenstemmigheid niet heeft bestaan ten aanzien der regterlijke inrigting zelve.

In dezen stand van zaken is, volgens den Minister, het denkbeeld geopperd, of het niet raadzaam zoude zijn, gedurende eenigen tijd de werking der gewijzigde strafwet af te wachten, en inmiddels bepalingen, betreffende de burgerlijke regtsvordering, voor te stellen. Dergelijke handeling is in 't afgetrokkene goedgekeurd, maar met het oog op de grondwet, hebben twee leden zooveel bezwaar daarin gevonden, dat zij hebben gemeend, al werd het mandaat der commissie gewijzigd, hun ontslag te moeten [illegible] commissie ontbonden, en de Minister gelast om voor de volgende zitting een ontwerp op de regterlijke inrigting, en een ander tot vermindering van de bedoelde kosten in gereedheid te brengen, en dit laatste zoodanig in te rigten, dat het invloed en uitwerking hebbe, om 't even of het ontwerp op de regterlijke inrigting al of niet worde aangenomen. De Regering vleit zich, dat de Kamer den gang, die aan deze belangrijke zaak is gegeven, zal goedkeuren.

Omtrent de verhoogde raming der uitgaven, verklaart de Regering, dat in alle vakken wordt aangedrongen op verbetering en vooruitgang, en bepaaldelijk bij het departement van Justitie, wat betreft de gevangenissen en openbare veiligheid; — dat dergelijke verbetering niet is te verkrijgen zonder meerdere uitgaven.

Betreffende de militaire regtspleging verklaart de minister, dat ten dezen eene herziening der wet wenschelijk is, maar dat zij in den regel te ongunstig wordt beoordeeld, en dat het niet in het plan ligt der Regering, om ernstig de hand daaraan te slaan, zoolang niet zaken van meer dringenden aard zijn afgehandeld.

Gedrukt bij Gratama, te Assen.